Katowice, dnia 20 marca 1936.

GAZETA URZĘDOWA

WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

DZIAŁ ADMINISTRACJI SZKOLNEJ

Nr. 3.

TREŚĆ:

Poz. 31.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12. z 31. grudnia 1935 r., poz. 209).

ZARZĄDZENIE MINISTRA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

z dnia 29 listopada 1935 r.

(Nr. III. U. Pr. 3787/35)

o programie kursów pedagogicznych oraz kursów specjalnych, wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego.

§ 1. W związku z postanowieniami § 4 pkt. 1 oraz § 6 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 listopada 1935 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 593) — ustalam dla kursów pedagogicznych oraz dla kursów specjalnych wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego, programy nauczania, załączone do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) **K. Chyliński.**

Załącznik 1 do zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 29. XI. 1935 r. (Nr. III. U. Pr. 3787/35).

PROGRAMY KURSÓW PEDAGOGICZNYCH.

C z ę ś ć I.

Program kursu pedagogicznego dla nauczycieli.

Cel i zadanie kursu:

a) zorjentowanie uczestników kursu w głównych prądach i dążeniach pedagogiki współczesnej,
b) zaznajomienie z zastosowaniem wskazań dydaktyki współczesnej przy nauczaniu przedmiotów zawodowych,
c) zorjentowanie w organizacji szkolnictwa,
d) zapoznanie z wydawnictwami i czasopismami pedagogicznemi.

Plan godzin:

1. Psychologja pedagogiczna	20 godz.
2. Pedagogika:	
a) wychowanie	14 „
b) nauczanie	18 „
c) współczesne prądy pedagogiczne	6 „
3. Higjena szkolna	6 „
4. Wychowanie fizyczne	4 „
5. Organizacja szkolnictwa	10 „
6. Hospitowanie oraz omawianie lekcyj i zajęć praktycznych	12 „
R a z e m	90 godz.

1. Psychologja pedagogiczna (20 godz.).

Zasadnicze pojęcia i prawa psychologiczne, do których psychologja wychowawcza często się odwołuje. Ogólny podział zjawisk psychicznych, najważniejsze rodzaje wrażeń zmysłowych i ich stosunek do podniet fizycznych. Główne stadja psychicznego rozwoju dziecka i młodzieży oraz stosunek tychże do rozwoju cielesnego.

Uzdolnienia i inteligencja w przeciwieństwie do nabytej wiedzy. Rozwój uczuć u młodzieży. Tworzenie się charakteru.

Psychologja grupy:

Różnice indywidualne i ich rola w uczeniu się.

Współzależność dyspozycyj psychicznych. Typy pracy. Selekcja młodzieży. Poradnictwo zawodowe.

Ekonomja i technika uczenia się. Zmęczenie szkolne.

Psychologja wychowawcy.

Podręczniki:

Wład. Witwicki — Zarys psychologji. Książnica Atlas.

H. Rowid — Psychologja pedagogiczna. Gebethner i Wolff. Warszawa.

Coloin i Bagby — Postępowanie człowieka. Gebethner i Wolff 1930 r.

St. Baley — Psychologja wieku dojrzewania. Książnica Atlas.

St. Baley — Zarys psychologji w związku z rozwojem psychiki dziecka. Książnica Atlas r. 1935.

2. Pedagogika (38 godz.).

a) W y c h o w a n i e (14 godzin).

Cele wychowania. Ogólne ideały wychowawcze, indywidualność, charakter i osobowość: cele społeczne wychowania; wychowanie a prądy kulturalne i społeczne.

Jak daleko sięga możliwość wychowania? Dziedziczność a wychowanie. Warunki społeczne wychowania.

Czynniki wychowania: 1) tkwiące w wychowanku (jego dyspozycje indywidualne, instynkty, nawyki). 2) tkwiące w otoczeniu (przyroda, otoczenie ludzkie, rodzina, rówieśnicy, szkoła, społeczeństwo, państwo).

Środki i dziedziny wychowania: nagrody i kary, posłuszeństwo a wolność, naśladownictwo i sugestja, wychowawcze znaczenie gier i zabaw, życie społeczne młodzieży, wychowanie religijno-moralne, obywatelsko - państwowe, estetyczno-praktyczne, samowychowanie. Wychowanie przez zawód i do zawodu.

b) N a u c z a n i e (18 godzin).

Cele nauczania; wiadomości i umiejętności: zagadnienie formalnego i materjalnego wykształcenia; nauczanie a wychowanie charakteru. Kształcenie zawodowe.

Ogólne zasady nauczania: zasada zainteresowania, samodzielności, indywidualizowania.

Formy nauczania: podawanie gotowych wiadomości i heurezá.

Tok nauczania: teorje stopni formalnych, ich krytyka.

Plan nauczania: zasady, rządzące wyborem i układem materjału nauczania, koncentracja planu nauczania.

Organizacyjne warunki nauczania. Zmęczenie i odpoczynek. Praca uczniów domowa i szkolna. Uczenie, jak się uczyć. Samouctwo. Rozkład zajęć szkolnych. Organizacja pracy nauczyciela. Współpraca szkoły z domem rodzicielskim. Szkoła a społeczeństwo.

Uwaga: Przy omawianiu poszczególnych zagadnień dydaktycznych, prelegent wspólnie ze słuchaczami wysnuje wnioski praktyczne w odniesieniu do nauczania w szkołach zawodowych.

c) Współczesne prądy pedagogiczne (6 godzin).

Krótki przegląd najważniejszych prądów pedagogicznych, z uwzględnieniem wychowania w krajach anglo-saskich, we Włoszech, Niemczech i Rosji.

Podręczniki:

do a) F. W. Foerster — Szkoła i charakter. Gebethner i Wolff. Warszawa, albo

Mac Cunn — Kształcenie charakteru. Książnica Atlas.

H. Radlińska — Stosunek wychowawcy do środowiska społecznego, albo

J. S. Bystroń — Szkoła jako zjawisko społeczne. Książnica Atlas.

Z. Mysłakowski — Państwo a wychowanie. 1935 r. Warszawa.

do b) B. Nawroczyński — Zasady nauczania. Książnica Atlas, albo

K. Sośnicki — Dydaktyka ogólna t. II. Encyklopedji Wychowania.

do c) B. Nawroczyński — Główne prądy w pedagogice współczesnej. Rocznik Pedagogiczny. S. II. tom III, r. 1928, albo

B. Nawroczyński — Współczesne prądy pedagogiczne. Encyklopedja wychowania t. I.

3. Higjena szkolna (6 godz.).

Zasadnicze normy higjeniczne co do powierzchni, objętości i stosunków oświetlenia, jakim powinny odpowiadać budynki szkolne.

Higjena pracy umysłowej, higjena czytania, pisania, rysunków, zajęć warsztatowych, ćwiczeń cielesnych. Higjena wycieczek.

Propaganda higjeny przez szkołę.

Najważniejsze choroby wieku szkolnego (zakaźne, ustrojowe i inne) i środki zapobiegawcze. Zwalczanie gruźlicy, alkoholizmu wśród młodzieży szkolnej. Choroby zawodowe i ochrona przed niemi. Zasady bezpieczeństwa pracy.

Rola lekarza szkolnego w szkole i sposoby współpracy z nim nauczyciela.

Opieka społeczna na terenie szkoły i udział w niej nauczyciela.

Jakie choroby są właściwe zawodowi nauczycielskiemu i jak się od nich nauczycielstwo ma ustrzec.

Najważniejsze rozporządzenia ministerjalne w sprawach higjeniczno-szkolnych.

Podręcznik:

Dr. St. Kopczyński — Zasady higjeny szkolnej. Wyd. Arcta. Warszawa. 1924 r., str. 216.

4. Wychowanie fizyczne (4 godz.).

Cele i środki wychowania fizycznego.

Doniosłość wychowania fizycznego ze względu na dobro jednostki i Państwa. Wychowanie fizyczne, jako czynnik dążący do sharmonizowania rozwoju fizycznego, ulegającego często wpływom jednostronnych czynności przy wykonywaniu pracy zawodowej.

Główne zagadnienia wychowania fizycznego: uwzględnienie odrębności grup i jednostek, (płeć, wiek), sport w życiu młodzieży i t. p.

Podręcznik: prof. E. Piasecki — Wychowanie fizyczne. Warszawa. Polski Komitet Opieki nad dzieckiem. 1930 r.

5. Organizacja szkolnictwa (10 godz.).

Postanowienia Konstytucji, dotyczące wychowania i szkolnictwa.

Współczesna organizacja władz szkolnych i szkolnictwa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Organizacja szkolnictwa w głównych państwach Europy i Stanach Zjednoczonych ze szczególnem uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego.

Myśli przewodnie programów szkół powszechnych.

Myśli przewodnie programów szkół średnich ogólnokształcących.

Programy szkół zawodowych.

Podręczniki:

Tekst Konstytucji.

Ustawa o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r.

F. Śliwiński — Organizacja szkolnictwa w Polsce współczesnej. Książnica Atlas.

Rozporzadzenie Ministra W. R. i O. P. o organizacji szkolnictwa zawodowego z dnia 21 listopada 1933 r.

Programy szkolne.

6. Hospitowanie oraz omawianie lekcyj i zajęć praktycznych (12 godz.).

Hospitowanie lekcyj z przedmiotów zawodowych, pomocniczych ściśle z zawodem zwiazanych oraz zajęć warsztatowych.

Omawianie lekcyj i zajęć praktycznych, a więc: celu, materjału nauczania, stosowanych metod, pomocy naukowych, pracy uczniów i t. p.

Podręczniki: Program szkoły zawodowej, w której uczy dany nauczyciel.

Literatura podręcznikowa danego przedmiotu.

LEKTURA.

L. p.	Autor	Tytuł
*) 1	Baumgarten F. dr.	Badania uzdolnień zawodowych
2	Biegeleisen L. W.	Szkoła a gospodarstwo narodowe
3	Claparède E.	Psychologja dziecka a pedagogja eksperymentalna.
4	Claparède E.	Wychowanie funkcjonalne.
5	Claparède E.	Poradnictwo zawodowe, zasady i metody.
*) 6	Czerwiński Sł.	O nowy ideał wychowawczy.
*) 7	Devey J.	Szkoła i dziecko.
*) 8	Devey J.	Szkoła i gospodarstwo.
*) 9	Dougall W.	Psychologja grupy.
10	Foerster Fr. W.	O wychowaniu obywatelskiem.
11	Foerster Fr. W	Wychowanie i samowychowanie.
12	Hessen I	Zasady pedagogiki.
*)13	Kerschensteiner G.	Pojęcie szkoły pracy.
14	Kopczyński S. dr.	Higjena szkolna.
15	Kot St.	Historja wychowania.
16	Kot St.	Dzieje wychowania.
17	Librachowa M. dr.	Psychologja pedagogiczna (w ćwiczeniach).
18	Librachowa M. dr.	Dziecko wsi polskiej— próba charakterystyki.
19	Łempicki prof. red.	Encyklopedja wychowania.
*)20	Macewicz P.	Ocena przydatności do zawodu.
21	Mysłakowski Z. red. (Kursa, Pisarski, Grellerówna)	Wychowanie w środowisku małomiasteczkowem.
22	Nawroczyński B.	Swoboda i przymus w wychowaniu.
*) 23	Nawroczyński B.	Uczeń i klasa.
24	Osmólski Wł.	Teorja sprawności ruchowej.
25	Ostrowski J.	Żywa szkoła.
26	—	Oświata i wychowanie.
27	—	Polskie archiwum psychologji.
28	—	Roczniki pedagogiczne.
*) 29	Rowid H.	Szkoła twórcza.
*) 30	Rowid H.	Środowisko i jego funkcja wychow. w związku z programem nauki.
*) 31	Rusk R.	Pedagogika eksperymentalna.
*) 32	Stephenson J.	Metoda projektów.
33	Stern W.	Inteligencja dzieci i młodzieży.
34	Suchodolski B.	Ideały kultury a prądy społeczne.
35	Szuman, Pieter, Weryński	Psychologja światopoglądu młodzieży.
36	Taubenszlag R.	Samorząd uczniowski, jako czynnik wychowania społecznego.
37	Zarzycki Lucjan	Charakter i wychowanie.
38	Ziemnowicz M.	Problemy wychowania współczesnego.
39	Ziemnowicz M.	Rodzina a wychowanie państwowe.
40	Znaniecki F.	Socjologja wychowania.

Uwaga: Książki oznaczone *) są szczególniej zalecone do przeczytania przed kursem pedagogicznym.

Część II.

Program kursu pedagogicznego dla instruktorów.

Cele i zadania kursu:

a) zorjentowanie instruktorów w organizacji szkolnictwa w Polsce ze szczególnem uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego i roli pracy warsztatowej w nauczaniu zawodu;

b) zapoznanie instruktorów z organizacją pracy w warsztatach szkolnych z uwzględnieniem zasadniczych wskazań dydaktyki i praktyki wychowawczej oraz higjeny i bezpieczeństwa pracy.

Plan godzin.

1.	Organizacja szkolnictwa	10 godz.
2.	Organizacja nauczania i wychowania w warsztacie szkolnym .	28 „
3.	Higjena szkolna i wychowanie fizyczne	6 „
4.	Hospitowanie i omawianie zajęć warsztatowych	24 „
	Razem	68 godz.

1. Organizacja szkolnictwa (10 godzin).

Ogólne zorjentowanie słuchaczy w ustroju szkolnictwa w Polsce.

Cele wychowawcze i dydaktyczne szkół ogólnokształcących i ich poziom nauczania. Organizacja szkolnictwa zawodowego. Zadania szkół zawodowych. Konstrukcja programów szkół zawodowych: ośrodek nauczania, ugrupowanie przedmiotów, cele i zadania poszczególnych grup przedmiotów. Rola zajęć warsztatowych w programach szkół zawodowych.

Podręczniki:

F. Śliwiński — Organizacja szkolnictwa w Polsce.

Materjały do organizacji szkolnictwa zawodowego.

2. Organizacja nauczania i wychowywania w warsztacie szkolnym (28 godzin).

Warsztat szkolny jako miejsce nauczania zawodu; warunki, jakim powinien on odpowiadać pod względem dydaktycznym, wychowawczym i zdrowotnym. Uczeń w warsztacie szkolnym: wprowadzenie ucznia do pracy w warsztacie, przydział pracy, udzielanie wskazówek przed rozpoczęciem pracy i podczas pracy, kontrola pracy i t. p. Stosunek instruktora do ucznia i wynikająca stąd potrzeba zrozumienia podstawowych zasad pedagogiki oraz znajomości rozwoju psychicznego i fizycznego młodzieży. Fazy rozwojowe młodzieży. Dobór prac odpowiedni do wieku i rozwoju młodzieży, uwzględniający stopniowanie trudności wykonywanych przedmiotów.

Uwzględnianie, w możliwym zakresie, budzących się zainteresowań i zamiłowań młodzieży. Przyczyny, wywołujące zmęczenie, zniechęcenie i t. p.

Niebezpieczeństwo pracy.

Organizacja pracy w warsztacie szkolnym. Rodzaje i formy pracy indywidualnej, zbiorowej i zespołowej. Stosowanie zasad dydaktycznych przy podawaniu uczniom wyjaśnień indywidualnych i zbiorowych.

Korelacja pracy warsztatowej z nauką teoretyczną.

Wpływ wychowawczy pracy w warsztacie szkolnym na rozwój fizyczny i psychiczny przez wyrabianie: samodzielności, przedsiębiorczości, poczucia porządku i ładu, dokładności, umiejętnej współpracy z innymi i t. p. Wartości wychowawcze organizacyj młodzieży i życia szkolnego. Samowychowywanie. Internat szkolny jako czynnik wychowawczy. Rola opiekuna internatu i metody wychowania stosowane w internacie.

Podręczniki:

St. Baley — Psychologja wieku dojrzewania.

K. Sośnicki — Dydaktyka ogólna.

3. Higjena szkolna i wychowanie fizyczne (6 godzin).

Higjena pomieszczeń szkolnych, ze szczególnem zwróceniem uwagi na urzadzenia warsztatowe, mające na celu bezpieczeństwo i zdrowie uczniów.

Higjena osobista uczniów. Propaganda higjeny przez szkołę.

Higjena zajęć warsztatowych Choroby zawodowe i ochrona przed niemi. Zasady bezpieczeństwa pracy. Doniosłość wychowania fizycznego ze względu na dobro jednostki i państwa. Wychowanie fizyczne, jako przeciwdziałanie ujemnym wpływom jednostronnej pracy zawodowej na rozwój fizyczny młodzieży.

Podręczniki:

Dr. St. Kopczyński — Zasady higjeny szkolnej. Warszawa, 1924 r. Arct.

E. Piasecki — Wychowanie fizyczne.

4. Hospitowanie i omawianie zajęć warsztatowych (24 godziny).

Hospitowanie zajęć warsztatowych.

Omawianie zajęć warsztatowych, a wiec: organizacji pracy, celu, materjału nauczania, doboru przedmiotów, stosowanych metod, pomocy naukowych, pracy uczniów. jej tempa, jakości i t. p.

Podręczniki:

Program szkoły zawodowej, w której uczy dany instruktor.

Literatura podręcznikowa danego przedmiotu.

L E K T U R A.

L. p.	Autor	Tytuł
1	Baumgarten F. dr.	Badanie uzdolnień zawodowych.
2	Biegeleisen L. W.	Szkoła a gospodarstwo narodowe.
3	Bystroń J. St.	Szkoła jako zjawisko społeczne.
4	Czerwiński Sł.	O nowy ideał wychowawczy.
5	Dougall W.	Psychologja grupy.
6	Foerster Fr. W.	O wychowaniu obywatelskiem.
7	Foerster Fr. W.	Wychowanie i samowychowanie.
8	Foerster Fr. W.	Szkoła i charakter.
9	Kerschensteiner G.	Pojęcie szkoły pracy.
10	Łempicki prof. red.	Encyklopedja wychowania.
11	Macewicz P.	Ocena przydatności do zawodu.
12	Mysłakowski Z. red. (Kursa, Pisarski, Grellerówna).	Wychowanie w środowisku małomiasteczkowem.
13	Mysłakowski Zygmunt	Państwo a wychowanie
14	Nawroczyński B.	Swoboda i przymus w wychowaniu.
15	Nawroczyński B.	Uczeń i klasa.
16	Nawroczyński B.	Zasady nauczania.
17	Ostrowski J.	Żywa szkoła.
18	Rowid H.	Szkoła twórcza.
19	Rowid H.	Psychologja pedagogiczna.
20	Rowid H.	Środowisko i jego funkcja wychowawcza w związku z programem nauki.
21	Suchodolski B.	Ideały kultury a prądy społeczne.
22	Witwicki Wł.	Zarys psychologji.
23	Ziemnowicz M.	Problemy wychowania współczesnego.
24	Ziemnowicz M.	Rodzina a wychowanie państwowe.

Załącznik 2 do zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 29. XI. 1935 r. (Nr. III. U. Pr. 3787/35).

PROGRAM KURSU SPECJALNEGO, WPROWADZAJĄCEGO W ZAGADNIENIA SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO.

Cel i zadania kursu:

1) poznanie najważniejszych zagadnień gospodarstwa społecznego w ogólności, a zwłaszcza z dziedziny gospodarczej Polski, celem uwzględnienia nastawienia gospodarczego w nauczaniu i wychowaniu,

2) wyjaśnienie postulatów ustawy, statutów i programów szkół zawodowych,

3) zaznajomienie uczestników kursu z wydawnictwami i czasopismami o treści gospodarczej oraz zorjentowanie w odpowiadającej ich potrzebom literaturze gospodarczej.

Plan godzin.

A. Część ogólna.

1. Podstawy gospodarstwa społecznego na tle stosunków gospodarczych w Polsce	8 godz.
2. Gospodarstwo społeczne Polski	18 „
3. Zadania szkolnictwa zawodowego w dziedzinie gospodarczej (nowy ustrój szkolnictwa zawodowego w Polsce)	9 „
Razem	35 godz.

B. Część specjalna.

I. Dział szkolnictwa przemysłowego.

1. Przemysł i rzemiosło w Polsce współczesnej	32 godz.
2. Programy szkół przemysłowych	6 „
3. Rola przedmiotów pomocniczych i niezwiązanych bezpośrednio z zawodem	18 „
Razem	56 godz.

II. Dział szkolnictwa handlowego.

1. Organizacja i technika handlu	32 godz.
2. Programy szkół handlowych	6 „
3. Rola przedmiotów pomocniczych i niezwiązanych bezpośrednio z zawodem	18 „
Razem	56 godz.

III. Dział szkolnictwa rolniczego.

1. Rolnictwo i jego ustrój w Polsce współczesnej	32 godz.
2. Programy szkół rolniczych	6 „
3. Rola przedmiotów pomocniczych i niezwiązanych bezpośrednio z zawodem	18 „
Razem	56 godz.

IV. Dział szkolnictwa gospodarstwa domowego.

1. Gospodarstwo domowe w Polsce współczesnej	32 godz.
2. Programy szkół gospodarstwa domowego	6 „
3. Rola przedmiotów pomocniczych i niezwiązanych bezpośrednio z zawodem	18 „
Razem	56 godz.

A. Część ogólna.

I. Podstawy gospodarstwa społecznego na tle stosunków gospodarczych w Polsce (8 godzin).

1) Krótki zarys historji rozwoju gospodarstwa społecznego. Kierunki ekonomiczne.

2) Funkcje współczesnego gospodarstwa społecznego:

a) produkcja (produkcja surowca, jej rozwój i znaczenie, produkcja przetwórcza: rzemiosło, chałupnictwo, przemysł fabryczny — ekonomiczne i społeczne znaczenie tych działów produkcji; maszynizm i mechanizacja; kwestja robotnicza);

b) obieg (pieniądz, jego funkcje i środki zastępcze; podstawy stałości pieniądza; rynek pieniężny, kredyt);

c) wymiana (wartość i cena, rynek towarowy i jego organizacja, obroty międzynarodowe);

d) dochód społeczny i spożycie (dochód prywatny i społeczny, zagadnienie podziału dochodu, stopa życiowa różnych warstw społecznych, spożycie, oszczędność).

3) Konjunktury i kryzysy gospodarcze.

Cechy charakterystyczne konjunktur i kryzysów, kryzysy gospodarcze w przeszłości, współczesny kryzys gospodarczy, jego przebieg i sposoby zwalczania w różnych państwach.

II. Gospodarstwo społeczne Polski (18 godzin).

1) Ogólna charakterystyka położenia i widoków rozwoju gospodarczego Polski na tle gospodarki światowej.

2) Krótka charakterystyka różnych działów gospodarstwa społecznego Polski z uwzględnieniem: stanu danej gałęzi gospodarczej, warunków i widoków rozwoju, polityki gospodarczej na danym odcinku gospodarczym.

a) Rolnictwo, ogrodnictwo, hodowla (sprawa własności, reforma rolna, stan kultury rolnej, produkcja i zbyt, opłacalność produkcji, stan finansowy rolnictwa i ogrodnictwa),

b) rola gospodarki leśnej w życiu gospodarczem Państwa,

c) górnictwo, przemysł i rzemiosło (chałupnictwo), ich rozmieszczenie i stan, sprawa krajowych surowców; kartelizacja i wolna konkurencja; zagadnienie uprzemysłowienia kraju i samowystarczalności gospodarczej w dziedzinie przemysłowej,

d) elektryfikacja i krajowe źródła energji,

e) handel i komunikacja (komunikacja, handel wewnętrzny i zagraniczny, bilans handlowy, znaczenie handlowe dostępu do morza, kwestja ekspansji handlowej),

f) gospodarka finansowa Państwa.

3) Krótki zarys statystyki gospodarczej, ze szczególnem uwzględnieniem wykorzystania źródeł statystycznych (czytanie i użytkowanie wydawnictw Głównego Urzędu Statystycznego).

4) Omówienie rynku pracy ze stanowiska szkolnictwa zawodowego (zorjentowanie słuchaczy, jakie gałęzie produkcji i obrotu w obecnych warunkach ekonomicznych i techniczno-wytwórczych mogą mieć zapotrzebowanie na pracowników wykwalifikowanych).

III. Zadanie szkolnictwa zawodowego w dziedzinie gospodarczej. (Nowy ustrój szkolnictwa zawodowego w Polsce) (9 godz.).

1) Znaczenie pracy kwalifikowanej i niekwalifikowanej we współczesnej wytwórczości i obrocie.

2) Drogi kształcenia pracowników kwalifikowanych (praktyka, szkoły).

3) Rodzaje i stopnie szkół zawodowych według nowego ustroju oraz ich zadania.

Część specjalna.

I. Dział szkolnictwa przemysłowego.

1. Przemysł i rzemiosło w Polsce współczesnej (32 godziny).

Struktura przemysłu i rzemiosła w Polsce i ich ogólne znaczenie dla rozwoju gospodarczego i kulturalnego kraju. Ustrój prawny rzemiosła. Dążenia rozwojowe przemysłu i rzemiosła. Popieranie przemysłu, rzemiosła, i polityka przemysłowa. Organizacje przemysłowe i rzemieślnicze i ich udział w samorządzie gospodarczym.

Typy pracowników zatrudnionych w poszczególnych gałęziach przemysłu i rzemiosła oraz ich kwalifikacje i czynności:

a) górnictwo węglowe, nafty, soli, rud, różnych minerałów, hutnictwo żelaza i innych metali, przemysł metalowy, przetwórczy, przemysł elektryczny;
b) przemysł włókienniczy;
c) przemysł drzewny;
d) mineralny i technologiczno-chemiczny, garbarski;
e) budownictwo i miernictwo;
f) odzieżowy i galanterji;
g) papierniczy, poligraficzny i inne.

Kształcenie pracowników.

Wycieczki.

2. Programy szkół przemysłowych (6 godzin).

Czynności i kwalifikacje pracowników, jako punkt wyjścia do ustalenia organizacji i programów szkół przemysłowych. Podbudowa programowa i warunki przyjęcia w poszczególnych stopniach szkół przemysłowych. Ośrodek nauczania. Ugrupowanie przedmiotów: a) zajęcia warsztatowe, b) przedmioty zawodowe ściśle zespolone z zawodem, c) przedmioty pomocnicze, d) przedmioty niezwiązane bezpośrednio z zawodem.

3. Rola przedmiotów pomocniczych i niezwiązanych bezpośrednio z zawodem (18 godzin).

Wyrabianie nastawienia zawodowego i gospodarczego w nauczaniu i w wychowaniu w zakresie poszczególnych przedmiotów, ściśle związanych z zawodem oraz niezwiązanych bezpośrednio z zawodem, przez uwzględnianie, w miarę możności, w materjale nauczania wymienionych przedmiotów wiadomości społeczno-gospodarczych, a w szczególności tych, z któremi uczniowie mogą się spotkać w pracy zawodowej.

II. Dział szkolnictwa handlowego.

1. Organizacja i technika handlu (32 godz.).

Struktura handlu. Liczba i rodzaje przedsiębiorstw handlowych, wielkość obrotów, liczba pracowników handlowych.

Handel wewnętrzny i zagraniczny; zagraniczny-kontynentalny i zamorski.

Transport. Porty handlowe.

Handel hurtowy i detaliczny. System sklepów filjalnych. Spółdzielczość. Organizacja i technika poszczególnych form handlu (handel detaliczny, handel hurtowy, domy składowe, aukcje, giełdy i t. p.).

Rola kupca, jego cechy i kwalifikacje.

Czynności i kwalifikacje pracowników handlowych: a) zatrudnionych w sprzedaży, b) zatrudnionych w administracji.

Zawody pomocnicze w handlu.

Pomocnicze instytucje handlowe. Organizacje kupieckie.

Samorząd gospodarczy.

Aktualne zagadnienia z dziedziny handlu (usprawnienie handlu, rozwój handlu rolniczego, dowód uzdolnienia, kształcenie pracowników itp.).

Wycieczki.

2. Programy szkół handlowych (6 godzin).

Czynności i kwalifikacje pracowników, jako punkt wyjścia do ustalenia organizacji i programów szkół handlowych. Podbudowa programowa i warunki przyjęcia w poszczególnych stopniach szkół handlowych. Ośrodek nauczania, ugrupowanie przedmiotów.

3. Rola przedmiotów pomocniczych i niezwiązanych bezpośrednio z zawodem (18 godzin).

Wyrabianie nastawienia zawodowego i gospodarczego w nauczaniu i wychowaniu w zakresie poszczególnych przedmiotów, ściśle związanych z zawodem oraz niezwiązanych bezpośrednio z zawodem, przez uwzględnienie, w miarę możności, w materjale nauczania wymienionych przedmiotów wiadomości społeczno-gospodarczych, a w szczególności tych, z któremi uczniowie mogą się spotkać w pracy zawodowej.

III. Dział szkolnictwa rolniczego.

1. Rolnictwo i jego ustrój w Polsce współczesnej (32 godz.).

Warunki rozwoju rolnictwa w Polsce. Ustrój rolny, rodzaje i liczba gospodarstw — reforma rolna, jej cele i zadania, komasacja, parcelacja, meljoracje podstawowe.

Organizacja rolnictwa. Udział (ingerencja) rządu — udział czynnika społecznego, samorząd gospodarczy (izby rolnicze), samorząd terytorjalny (powiatowy, gminny), organizacje rolnicze. Znaczenie pracy indywidualnej rolnika.

Produkcja rolna. Zasady produkcji, zarys techniki, wzajemna współzależność poszczególnych działów i produkcyj w gospodarstwie rolnem (prod. roślinnej, zwierzęcej), ogrodnictwa i leśnictwa.

Intensywność i ekstensywność w gospodarstwach rolnych.

Udział produkcji rolnej w bilansie Państwa.

Przetwórstwo płodów rolnych. Przemysł rolny, jego znaczenie dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa. Drobne przetwórstwo.

Handel płodami rolnemi. Organizacja handlu rolniczego. Niedomagania handlu rolniczego. Udział spółdzielczości w handlu rolnym.

Kultura wsi polskiej — ogólna i zawodowa. Niedomagania wsi polskiej w tym zakresie.

Zadania szkolnictwa zawodowego rolniczego.

Typy pracowników zatrudnionych w rolnictwie i gospodarstwie domowem.

Czynności i kwalifikacje tych pracowników. Kształcenie pracowników.

Wycieczki.

2. Programy szkół rolniczych (6 godzin).

Czynności i kwalifikacje pracowników, jako punkt wyjścia do ustalenia organizacji i programów szkół rolniczych i gospodarstwa domowego. Podbudowa programowa i warunki przyjęcia w poszczególnych stopniach szkół. Ośrodek nauczania. Ugrupowanie przedmiotów.

3. Rola przedmiotów pomocniczych i niezwiązanych bezpośrednio z zawodem (18 godzin).

Wyrabianie nastawienia zawodowego i gospodarczego w nauczaniu i w wychowaniu w zakresie poszczególnych przedmiotów, ściśle związanych z zawodem oraz niezwiązanych bezpośrednio z zawodem, przez uwzględnianie, w miarę możności, w materjale nauczania wiadomości społeczno-gospodarczych, a w szczególności tych, z któremi uczniowie mogą się spotkać w pracy zawodowej.

IV. Dział szkolnictwa gospodarstwa domowego.

1. Gospodarstwo domowe w Polsce współczesnej (32 godziny).

Rola gospodarstwa domowego w życiu gospodarczem Państwa. Liczebność gospodarstw rodzinnych i zbiorowych.

Znaczenie gospodarstwa domowego pod względem kulturalnym (wychowanie moralne, obywatelskie, zdrowie sił pracowniczych i obronnych Państwa, rozwój uzdolnień). Gospodarstwo domowe a praca zawodowa kobiet. Gospodarstwo domowe w zakładach opieki społecznej, zakładach wychowawczych, lecznicach. Gospodarstwo domowe jako przemysł hotelarski i gastronomiczny. Znaczenie spółdzielczości dla gospodarstwa domowego. Organizacje gospodyń domu, instytucje naukowe. Organizacje zawodowe pracowników gospodarstw domowych, przemysłu hotelarskiego i gastronomicznego. Samorząd gospodarczy. Praca zawodowa. Typy pracowniczek i pracowników zatrudnionych w gospodarstwie domowem. Kwalifikacje i czynności tych pracowników.

2. Programy szkół gospodarstwa domowego (6 godzin).

Czynności i kwalifikacje pracowników, jako punkt wyjścia do ustalenia organizacji i programów szkół gospodarstwa domowego. Podbudowa programowa i warunki przyjęcia w poszczególnych stopniach szkół. Ośrodek nauczania. Ugrupowanie przedmiotów.

3. Rola przedmiotów pomocniczych i niezwiązanych bezpośrednio z zawodem (18 godzin).

Wyrabianie nastawienia zawodowego i gospodarczego w nauczaniu i w wychowaniu w zakresie poszczególnych przedmiotów, ściśle związanych z zawodem oraz niezwiązanych bezpośrednio z zawodem, przez uwzględnianie, w miarę możności, w materjale nauczania wiadomości społeczno - gospodarczych, a w szczególności tych, z któremi uczniowie mogą się spotkać w pracy zawodowej.

L E K T U R A.

L. p.	Autor	Tytuł
1	Radziszewski Henryk Prof. Dr.	Podręcznik ekonomji politycznej.
2	Biegeleisen Dr.	Szkoła a gospodarstwo narodowe.
3	Studencki	Studjum porównawcze nad uzdolnieniem młodzieży polskiej i innych narodowości.
4	Cezak	Wykształcenie ekonomiczne a rozwój mocarstwowy Polski.
5	Battaglia Roger Dr.	Dobrobyt społeczeństwa a wychowanie.
6	Lehman E. Dr.	Wychowanie do pracy.
7	Wydawnictwo Ligi Pracy	Praca podstawą dobrobytu.
8	Drzewiecki P.	O wychowanie gospodarcze.
9	Ptasiński Cecyljan	Rzemiosło w Polsce współczesnej.
10	Koschembahr Łyskowski Prof.	Cele i zadania polityki społecznej.
11	Drecki Jerzy Inż.	Organizacja pracy, produkcji i zbytu.
12	Starzyński Stefan	Rola Państwa w życiu gospodarczem.
13	Starzyński Stefan	Życie gospodarcze a ustrój Państwa.
14	Gide Charle	Zasady ekonomji.
15	Caro Leopold	Zasady ekonomji.
16	Korowicz Z. Dr.	Polityka przem.-handl.
17	Wojciechowski St.	Kooperacja w rozwoju historycznym.
18	Cichocka-Petrażycka	Geografja gospodarcza.
19	Bronikowski	Drogi postępu chłopa polskiego.
20	Mikułowski-Pomorski Józef Prof. i Kobyliński Z.	Czem jest P. R.
21	Wydawn. Min. W. R. i O. P.	Materjały do organizacji szkolnictwa zawodowego.
22	Korowicz Z. Dr.	Polityka agrarna.
23	Ścibor-Rylski E.	Zarys ekonomji rolniczej.
24	Ernest Laur Dr.	Wstęp do ekonomiki gospodarstwa wiejskiego

CZASOPISMA O TREŚCI GOSPODARCZEJ.

1. Polska Gospodarcza.
2. Przegląd Spółdzielczy.
3. Tygodnik Handlowy.
4. Rzemiosło.
5. Mały rocznik statystyczny.
6. Agronomja społeczna i szkolnictwo rolnicze.

32.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z 10 marca 1936 r., poz. 12).

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Ośw. Publicznego

z dnia 20 lutego 1936 r. Nr. II-P-527/36

w sprawie kwalifikacyj zawodowych wychowawczyń przedszkoli.

Na podstawie art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o kwalifikacjach zawodowych wychowawczyń przedszkoli (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 645) wydaję następujące zarządzenie w sprawie wykonania poszczególnych artykułów powyższego rozporządzenia Prezydenta.

do art. 2.

§ 1. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać inne studja za równoznaczne z ukończeniem Państwowego Seminarjum lub Liceum dla wychowawczyń przedszkoli na skutek odpowiednio udokumentowanego podania osób zainteresowanych, wniesionego do Ministerstwa W. R. i O. P. przez Inspektorat Szkolny, na którego terenie przebywają.

do art. 3.

§ 2. Osoby, posiadające w myśl obowiązujących przepisów kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, mogą je rozszerzyć na prowadzenie zajęć wychowawczych w przedszkolach przez zdanie egzaminu uzupełniającego w myśl przepisów § 33 Regulaminu egzaminu końcowego w Seminarjach Ochroniarskich z dnia 28 października 1929 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13).

Do art. 4.

§ 3. (1) Minister W. R. i O. P. może uznać za posiadające kwalifikacje zawodowe do prowadzenia zajęć wychowawczych w przedszkolach osoby, nie mające w myśl rozporządzenia Prezydenta z dnia 27 października 1933 r. o kwalifikacjach zawodowych wychowawczyń przedszkoli (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 645) kwalifikacyj zawodowych, o ile przed dniem 30-go października 1933 r. jako terminem wejścia w życie tego rozporządzenia ukończyły 30 rok życia i odbyły conajmniej trzyletnią praktykę w przedszkolach, uznaną za wybitną. Minister W. R. i O. P. dokonywa uznania praktyki w przedszkolach za wybitną łącznie z przyznawaniem kwalifikacyj na skutek odpowiednio udokumentowanego podania zainteresowanej osoby — na podstawie:

1) opinji Inspektora Szkolnego tego Obwodu, na którego terenie dana osoba pracowała lub pracuje, i
2) wniosku Kuratora Okręgu Szkolnego. Do Inspektora Szkolnego należy nadto stwierdzenie faktu odbycia trzyletniej praktyki w przedszkolach przed dniem 30 października 1933 r.

(2) Podania o przyznanie kwalifikacyj wnosić należy do Ministerstwa W. R. i O. P. za pośrednictwem Inspektoratu Szkolnego, na którego terenie osoba zainteresowana przebywa.

do art. 5.

§ 4. (1) Osoby czynne w przedszkolach przed wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. t. j. przed dniem 30 października 1933 r., które przed tym terminem odbyły w przedszkolach conajmniej dwuletnią praktykę, uznaną za zadawalającą i nie posiadają kwalifikacyj, mogą je uzyskać do końca 1936 r. przez złożenie przed Państwową Komisją Egzaminacyjną specjalnego egzaminu.

(2) Egzamin ten składa się z części technicznej, piśmiennej i ustnej, która winna następować zawsze jako ostatnia. Część techniczną egzaminu stanowi egzamin z rysunku, robót ręcznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych; część piśmienną egzamin z języka polskiego; część ustną egzamin z religji, języka polskiego, nauki o Polsce oraz pedagogiki wraz z psychologją i nauką o fizycznem i psychicznem wychowaniu dziecka w wieku przedszkolnym.

(3) Oparty o program nauki w państwowem seminarjum ochroniarskiem egzamin winien mieć charakter przedewszystkiem praktyczny, w zakresie zaś poszczególnych przedmiotów winien ograniczać się do najważniejszych elementów. Egzamin ten winien wykazać — obok poziomu ogólnego wykształcenia kandydatek — przedewszystkiem dokładniejszą znajomość i właściwe zrozumienie rzeczy istotnych, niezbędnych do należytego prowadzenia zajęć szkolnych.

§ 5. (1) Egzamin odbędzie się w marcu, czerwcu, wrześniu i grudniu 1936 r. w państwowych seminarjach ochroniarskich w Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Warszawie, Wilnie i Mysłowicach. Termin grudniowy przeznacza się jedynie na powtórzenie egzaminu; na życzenie interesowanych można powtórzyć egzamin i w jednym z dwu poprzednich terminów. Kuratorowie Okręgów Szkolnych (Wojewoda Śląski) powołują specjalne Państwowe Komisje Egzaminacyjne i wyznaczają swoich delegatów, jako przewodniczących.

(2) Podania o dopuszczenie do egzaminu wnoszą kandydatki przez Inspektorat Szkolny, na którego terenie pracowały lub pracują, do właściwego Kuratorjum Okręgu Szkolnego. Do podania należy dołączyć: metrykę urodzenia, życiorys własnoręcznie napisany, posiadane świadectwa szkolne, potwierdzone przez właściwych Inspektorów Szkolnych, dowody praktyki w przedszkolu, spis przestudjowanych podręczników i przeczytanych książek oraz niepodklejoną fotografję, opatrzoną na stronie przedniej własnoręcznym podpisem kandydatki.

(3) Uznania dwuletniej praktyki za zadawalającą dokonywa Inspektor Szkolny tego obwodu szkolnego, na którego terenie kandydatka pracowała przed dniem 30 października 1933 r. Przy

ustalaniu oceny praktyki kandydatki winien Inspektor Szkolny wziąć pod uwagę jej usprawnienie w zakresie należytego prowadzenia zajęć w przedszkolu.

(4) Kuratorjum po stwierdzeniu, czy kandydatka spełnia warunki, wskazane w art. 5 rozporządzenia Prezydenta, przesyła podanie do Dyrekcji państwowego seminarjum ochroniarskiego, przy którem powołało specjalną komisję egzaminacyjną. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego skierowuje podania kandydatek swego Okręgu do Dyrekcji Państwowego seminarjum ochroniarskiego w Warszawie, Kuratorjum O. S. Łuckiego — do Lwowa, Kuratorjum O. S. Brzeskiego — do Wilna.

(5) Egzamin odbywać się będzie przy zastosowaniu wskazań §§ 38—46, 48—52, 54 i 55, Regulaminu egzaminu końcowego w seminarjach ochroniarskich z dnia 28 października 1929 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 186).

(6) Egzamin może być powtórzony jeden raz i tylko w ciągu 1936 r.

(7) Opłata za egzamin wynosi 20 (dwadzieścia) złotych.

do art. 6.

§ 6. Wymieniony w art. 6 rozporządzenia Prezydenta egzamin końcowy będzie się, aż do odwołania, odbywał według przepisów Regulaminu egzaminu końcowego w seminarjach ochroniarskich z dnia 28 października 1929 r. (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 186).

do art. 8.

§ 7. Zezwolenie na prowadzenie zajęć wychowawczych w przedszkolach osobom, nie posiadającym kwalifikacyj zawodowych w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o kwalifikacjach zawodowych wychowawczyń przedszkoli (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 645) udziela na podstawie art. 8 tego rozporządzenia, właściwy Kurator Okręgu Szkolnego (Wojewoda Śląski).

§ 8. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia .

Minister: (—) Świętosławski.

33.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 5

z dnia 13 lutego 1936 r. (II. P. 13/36)

w sprawie kredytowej sprzedaży drewna z lasów państwowych na budowę publicznych szkół powszechnych.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych (Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych) wydało zarządzenie podległym Dyrekcjom Lasów Państwowych w sprawie kredytowej sprzedaży drewna na budowę szkół.

Przesyłając w załączeniu odpis tego zarządzenia z dnia 6. grudnia 1935 r. Nr. Zn. E. H. i.—6164/286, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego prosi o powiadomienie o tem czynników zainteresowanych budową publicznych szkół powszechnych przyczem zaznacza, iż sposób kredytowania gminom drewna przez Leśnictwa państwowe na budowę publicznych szkół powszechnych uzyskał aprobatę Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w dniu 4 grudnia 1935 r. Nr. SM. 20/196/2.

Ze względu na konieczność należytego, wczesnego przygotowania akcji budowlanej publicznych szkół powszechnych w nadchodzącym sezonie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uważa za wskazane, by możliwości uzyskania materjału budowlanego na warunkach wskazanych w cytowanem zarządzeniu były brane pod uwagę przez zainteresowane samorządy terytorjalne, co w wielu wypadkach może ułatwić finansowe rozwiązanie sprawy budowy szkół.

Dyrektor Departamentu:
(—) **Dr. M. Mendys.**

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych
Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych.
Zn. E. H. i. — 6164/286.

Warszawa, dnia 6 grudnia 1935 r.

Do
Wszystkich Dyrekcyj Lasów Państwowych

w sprawie sprzedaży drewna na budowę szkół.

W związku z akcją budowy szkół powszechnych, prowadzoną przez samorządy, uznając potrzebę przyjścia z pomocą w tej akcji ze względu na ciężkie położenie finansowe samorządów, oraz niedostateczną ilość budynków szkolnych, Dyrekcja Naczelna upoważnia Dyrekcję do uskuteczniania kredytowej sprzedaży drewna samorządom do budowy szkół powszechnych na następujących warunkach.

1. Sprzedaż może obejmować drewno okrągłe, materjały ciosane i tarte.

2. Tranzakcje winny być zawierane przez Samorządy z najbliższemi Nadleśnictwami, tartakami państwowemi lub też z Dyrekcją L. P., jeżeli będzie to bardziej celowe z uwagi na objęcie dostawą kilku Nadleśnictw.

3. Drewno będzie sprzedawane w miarę posiadanych zapasów i liczone po obowiązujących, w dniu zawarcia tranzakcji w danem Nadleśnictwie lub tartaku, cenach handlowych loco las lub skład tartaku.

4. Spłata należności z tytułu każdej tranzakcji kredytowej nastąpi w ten sposób, że instytucja samorządowa zapłaci gotówką przy odbiorze drewna 10% ceny, o ile będzie to drewno okrągłe, zaś 20% ceny, o ile nabyła ona materjał tarty lub ciosany. Reszta należności zostanie rozłożona na pięć równych rat, z których pierwsza będzie pła-

tna najpóźniej do dnia 1. lipca państwowego roku budżetowego (liczonego od 1-go kwietnia do 31 marca), następującego po pobraniu drewna, a następne cztery do dnia 1, kwietnia każdego roku.

5. Kredyt będzie oprocentowany w wysokości 3% w stosunku rocznym, przyczem odsetki będą liczone od początku okresu budżetowego (1 kwietnia) następującego po dokonaniu tranzakcji kredytowej.

6. Zapłacenie skredytowanej należności winno być zabezpieczone wekslami gwarancyjnemi in blanco wraz z odpowiednią deklaracją o ich wypełnieniu przez Administrację Lasów Państwowych w razie niezapłacenia przez samorząd przypadającej raty.

7. Skredytowana należność za drewno od Samorządów, którym A. L. P. płaci podatki komunalne, może być zarachowana na poczet tych podatków na podstawie odpowiednich oświadczeń, wydanych przez samorząd '.

Samorządy, które nie mają należności podatkowych od A. L. P. mogą upoważnić Kasy Skarbowe do przekazywania organom A. L. P. należnych kwot z sum, wpływających na ich konto z pobieranych dodatków komunalnych do podatków państwowych, ewentualnie złożą zobowiązanie wyższej instancji samorządowej (sejmiku powiatowego) do spłacania należności za drzewo.

8. Dyrekcja Naczelna L. P. ustala ogólną sumę skredytowanej należności za drewno, wydane samorządom do budowy szkół w okresie do 31. III. 1937 r. na złotych 1.000.000,—. (jeden miljon), a na następne cztery okresy budżetowe, licząc od 1. kwietnia do 31. marca następnego roku po złotych 500.000,—.

Do czasu ostatecznego przydziału sum kredytu dla poszczególnych Dyrekcyj, który zostanie dokonany na podstawie rzeczywistego zapotrzebowania samorządów Dyrekcja Naczelna przeznacza prowizorycznie następujące kwoty:

dla Dyrekcji L. P.	w Białowieży . .	75.000,— zł.
	we Lwowie . .	75.000,— zł.
	w Łucku . . .	75.000,— zł.
	w Poznaniu . .	25.000,— zł.
	w Radomiu . .	40.000,— zł.
	w Siedlcach . .	75.000,— zł.
	w Toruniu . . .	25.000,— zł.
	w Warszawie .	35.000,— zł.
	w Wilnie . . .	75.000,— zł.

Bezpośrednio po otrzymaniu niniejszego zarządzenia winna Dyrekcja sporządzić, w porozumieniu z zainteresowanemi samorządami szczegółowe zestawienie potrzebnego w okresie do 31. III. 1937 r. do budowy szkół drewna według poniższego wzoru.

Jednostka administr. L. P.	Instytucja samorządowa pobierająca drewno	ILOŚĆ DREWNA				Cena jednostkowa	Suma zł
		okrągłe	ciosane	tarte	Razem		

9. Po zakończeniu pierwszego okresu to jest na dzień 1. kwietnia 1937 r. Dyrekcja przedstawi sprawozdanie z dokonanego wydatku na kredyt do budowy szkół.

Dyrektor Naczelny Lasów Państwowych
(—) Loret.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. O. P. I. 1/28/2. Katowice, dnia 6 marca 1936 r.

W sprawie sprzedaży drewna z Lasów Państwowych na budowę szkół powszechnych.

Powyższe okólniki podaje Urząd Wojewódzki Śląski do wiadomości z wyjaśnieniem, że na terenie Województwa Śląskiego znajdują się lasy państwowe w powiatach cieszyńskim, bielskim, rybnickim i lublinieckim, odnośne zaś Nadleśnictwa w Brennej, Hażlachu, Istebnej, Wiśle, Ustroniu, Chybiu, Rybniku i Czarnym Lesie.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Mieczysław Gajer**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogóln.
Referendarz.

34.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 12
z dnia 31 stycznia 1936 r. (BP-27585/35)
o dochodzeniu szkód, wyrządzonych Skarbowi Państwa.

Kodeks zobowiązań przewiduje dla pretensji o odszkodowanie za uszczerbek majątkowy wywołany czynem niedozwolonym 3 letni okres przedawnienia (art. 283 K. Z.).

Powyższy przepis wprowadza, w porównaniu z odpowiedniemi normami Kodeksu Napoleona oraz Tomu X Zw. Pr., znaczne skrócenie czasokresu.

Niejednokrotnie zdarza się jednak, że kwestja pociągnięcia do odpowiedzialności osób odpowiadających za szkodę Skarbu Państwa wyłania się dopiero po dłuższym upływie czasu, nieraz po latach, najczęściej wskutek inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli. Oczywiście takie spóźnione dochodzenie pretensji ma na przebieg procesu

wpływ ujemny, utrudnia bowiem znacznie gromadzenie materjału dowodowego, a czasami uniemożliwia nawet wykazanie istotnych dla sprawy okoliczności.

Obecnie, wskutek wspomnianego wyżej przepisu kodeksu, wprowadzającego krótki termin przedawnienia, grozi ponadto utrata możności realizacji tego rodzaju roszczeń. Jeśli bowiem pozew wniesiony zostanie po upływie lat 3 od chwili gdy poszkodowany o szkodzie i osobie sprawcy się dowiedział, będzie mógł pozwany bronić się w sporze skutecznie zarzutem przedawnienia.

Dlatego też w wypadkach, gdy poniesiona przez Skarb Państwa szkoda wynika z zawinienia funkcjonarjuszów państwowych, czy też innych osób, wskazanem jest specjalnie szybkie prowadzenie urzędowych dochodzeń, mających na celu zebranie odpowiedniego materjału oraz rychłe przesłanie go Prokuratorji Generalnej celem wytoczenia pozwu.

p. o. Dyrektora Biura Personalnego:
(—) **Dr. Z. Kwiatkowski.**

35.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 13

z dnia 4 lutego 1936 r. (B. P. 434/36)

o obowiązku zawiadamiania prokuratora o ujawnionych przestępstwach funkcjonarjuszów państwowych.

Pan Minister Sprawiedliwości pismem z dnia 2. stycznia 1936 r. Nr. N. P. 3302/35, zawiadomił, iż z licznych przedstawień prokuratorów wynika, że w różnych działach administracji państwowej władze nie spełniają ustawowego obowiązku niezwłocznego zawiadamiania Prokuratury o ujawnionych przez siebie przestępstwach, popełnionych przez podwładnych sobie funkcjonarjuszów państwowych. Wobec tego Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwraca uwagę na konieczność ścisłego przestrzegania postanowień art. 242 kodeksu postępowania karnego (Dz. U. R. P. Nr. 83 z 1932 r. poz. 725) w myśl którego każdy urząd w zakresie swego działania ma obowiązek, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, zawiadomić o tem prokuratora lub policję.

Winnym nieprzestrzegania powyższego obowiązku grozi oprócz odpowiedzialności dyscyplinarnej, odpowiedzialność karna z art. 286 kodeksu karnego (Dz. U. R. P. Nr. 60 z 1932 r. poz. 751) w myśl którego urzędnik, który przekraczając swą władzę lub nie dopełniając obowiązku, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze więzienia do lat 5.

p. o. Dyrektora Biura Personalnego
(—) **Dr. Z. Kwiatkowski.**

36.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Warszawa

OKÓLNIK Nr. 14

z dnia 4 lutego 1936 r. (II. P-353/36)

w sprawie amnestji w stosunku do grzywien szkolnych.

W związku z wejściem w życie od dnia 3 stycznia 1936 r. ustawy z dnia 2 stycznia 1936 r. o amnestji (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, iż przez wymienione w ust. 1-szym art. 2 tej ustawy wyraźnie „wszystkie wykroczenia" rozumieć należy również wykroczenia przeciwko przepisom o obowiązku szkolnym, o ile one były dokonane przed dniem 11 listopada 1935 r.

Postanowienia ust. 3 .art. 2, powołanej ustawy mają analogiczne zastosowanie w odniesieniu do przestępstw popełnionych przeciwko przepisom o obowiązku szkolnym.

Dyrektor Departamentu:
(—) **Dr. M. Mendys.**

37.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 15

z dnia 27 lutego 1936 r. (I. R. 1737/36)

w sprawie oddłużenia funkcjonarjuszów państwowych i zaliczek na uposażenie.

Ministerstwo podaje do wiadomości okólnik Pana Prezesa Rady Ministrów Nr. 42/28 z dnia 25 lutego 1936 r. celem ścisłego stosowania.

Urzędy, które wskutek późnego otrzymania niniejszego okólnika, nie zdążą w myśl punktu III. okólnika Prezesa Rady Ministrów potrącić w dniu 1 marca 1936 r. 20% normalnej raty zaliczki na uposażenie — winny niepotrąconą kwotę rozłożyć na 4 równe części i potrącić je w następnych miesiącach począwszy od 1. kwietnia, skutkiem czego potrącenia z tytułu zaliczki na uposażenie będą wynosić w kwietniu, maju, czerwcu i lipcu 25% normalnej raty zaliczki.

W sprawie składania podań o pożyczki oddłużeniowe Ministerstwo wyda osobne zarządzenie o bliższem określeniu warunków, jakim powinny odpowiadać podania o takie pożyczki.

Równocześnie z rozpoczęciem potrąceń z tytułu zaliczek na uposażenie należy zaprowadzić w księgach funduszu specjalnego „zaliczki na uposażenie" odrębny rachunek pod nazwą „rachunek oddłużenia" zgodnie z ustępem I okólnika Prezesa Rady Ministrów.

w z. Dyrektora Departamentu
(—) **A. Nowak,**
Naczelnik Wydziału.

Prezes Rady Ministrów.

Nr. 42-2/28. Warszawa, dnia 25 lutego 1936 r.

OKÓLNIK Nr. 10

Do

wszystkich P. P. Ministrów
w Warszawie

w sprawie oddłużenia funkcjonarjuszów państwowych i zaliczek na uposażenie.

W porozumieniu z Ministrem Skarbu zarządzam co następuje:

I. W ramach funduszu zaliczek na uposażenie funkcjonarjuszów państwowych zostanie utworzony specjalny rachunek pod nazwą „rachunek oddłużenia" w celu ułatwienia spłaty zobowiązań nadmiernie zadłużonym funkcjonarjuszom państwowym.

Na rachunek ten zostaną przeznaczone:

a) połowa wpływów ze zwrotu zaliczek na uposażenie (pkt. III. okólnika niniejszego),

b) oszczędności, osiągnięte przez poszczególne resorty na zwyczajnych kredytach rzeczowo-administracyjnych (§ 2—9) w budżecie na okres 1936/37, o ile zostaną przekazane na ten cel w ustawie skarbowej,

c) kwoty, przeznaczone na ten cel w budżecie.

II. Z rachunku oddłużenia władze naczelne każdego resortu mogą udzielać funkcjonarjuszom państwowym pożyczek bezprocentowych na spłatę długów, powstałych przed dniem 1. grudnia 1935 r. pod następującemi warunkami.

a) pożyczki udzielane mogą być funkcjonarjuszom państwowym, których uposażenie netto wraz z dodatkowemi wynagrodzeniami nie przekracza kwoty 400 zł. miesięcznie, funkcjonarjuszami państwowymi w rozumieniu okólnika niniejszego są, z zastrzeżeniem pkt. V. tego okólnika, osoby uprawnione do otrzymywania zaliczek na uposażenie w myśl pkt. 1 ust. 1 i 2 okólnika Prezesa Rady Ministrów Nr. 26 z dnia 22 czerwca 1934 r. Nr. 42—2/18 w sprawie zaliczek na uposażenie,

b) pożyczki mogą być udzielane funkcjonarjuszom państwowym o ile ich zadłużenie przekracza: dla utrzymujących 3 lub więcej członków rodziny — 400% uposażenia netto ostatnio pobranego, a dla samotnych lub utrzymujących do 2 członków rodziny — 500% uposażenia, przy ustaleniu stanu rodzinnego w rozumieniu punktu niniejszego należy pomocniczo stosować kryterja, zamieszczone w art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu wojska (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 664), zadłużenia z tytułu zaliczek na uposażenie oraz z tytułu długoterminowych pożyczek budowlanych nie bierze się w rachubę,

c) udzielenie pożyczki może nastąpić naskutek podania, należycie udokumentowanego, przedłożonego władzy naczelnej drogą służbową,

d) wysokość pożyczki nie może przekraczać kwoty 1000 zł.

e) zwrot pożyczki następuje na zasadach, przewidzianych w pkt. V. okólnika Prezesa Rady Ministrów Nr. 26 w sprawie zaliczek na uposażenie,

f) pożyczka może być udzielona funkcjonarjuszowi państwowemu tylko jeden raz.

III. Z dniem 1 marca 1936 r. przywraca się spłatę zaliczek na uposażenie, wstrzymaną okólnikami Ministra Skarbu z dnia 14 listopada 1935 r. L. D. III. 16744/3/35 i z dnia 17 grudnia 1935 r. L. D. III. 18341/3/35, przyczem spłata będzie dokonywana w ratach wynoszących 20% raty normalnej, z dniem 1 października 1936 r. wysokość spłaty podwyższa się do 40% raty normalnej, a z dniem 1 grudnia 1937 r. — do pełnej wysokości, w razie udzielenia funkcjonarjuszowi państwowemu, spłacającemu zaliczkę na uposażenie, pożyczki na oddłużenie, wysokość raty zaliczki podwyższa się odpowiednio z 20% do 30% i z 40% na 50%, w tych przypadkach spłata pożyczki na oddłużenie może być zawieszona na okres do 6 miesięcy.

IV. W okólniku Prezesa Rady Ministrów Nr. 26 z dn. 22 czerwca 1934 r. Nr. 42-2/18 w sprawie zaliczek na uposażenie wprowadza się zmiany następujące:

a) z funduszu zaliczkowego mogą być udzielane zaliczki dla gorzej sytuowanych funkcjonarjuszów państwowych, znajdujących się w trudnej sytuacji spowodu okoliczności od nich niezależnych (choroba, śmierć itp.) lub w przypadku budowy własnego mieszkania,

b) zaliczki w zasadzie mogą być udzielane funkcjonarjuszom państwowym, których uposażenie netto wraz z wynagrodzeniami dodatkowemi nie przekracza kwoty 400 zł. miesięcznie, w wyjątkowych przypadkach zaliczki te mogą być udzielane funkcjonarjuszom państwowym, których dochód przekracza 400 zł. miesięcznie, jednakże suma zaliczek dla tej grupy może stanowić najwyżej 15% ogólnej sumy przyznanych zaliczek, w szczególności mogą być w takich przypadkach udzielane zaliczki funkcjonarjuszom państwowym, których dochód nie przekracza 600 zł miesięcznie na opłaty w szkołach akademickich i w państwowych szkołach średnich wszystkich typów za dzieci i pasierbów, będących na ich utrzymaniu,

c) wysokość zaliczki nie może przekraczać trzymiesięcznego uposażenia i kwoty 1.000 zł.

V. Okólnik niniejszy, z wyjątkiem pkt. III. co do przywrócenia spłaty zaliczek na uposażenie nie stosuje się do żołnierzy oraz funkcjonarjuszów państwowych zatrudnionych w administracji wojskowej, w sprawie zaliczek na uposażenie dla tych osób pozostaje nadal w mocy okólnik Prezesa Rady Ministrów Nr. 26 z dnia 22 czerwca 1934 r. Nr. 42-2)18.

Prezes Rady Ministrów
(—) **M. Kościałkowski.**

38.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 10
z dnia 12 lutego 1936 r.
o wytycznych postępowania władz przy załatwianiu spraw administracyjnych.
(Nr. AA. 2. b. 25)

Do
P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Ogólne wytyczne.

I. Przywiązuję dużą wagę do tego, aby wszyscy funkcjonarjusze podległej mi administracji publicznej przy załatwianiu spraw administracyjnych stale zdawali sobie sprawę, że stosunek przeciętnego obywatela do Państwa kształtuje się przedewszystkiem pod wpływem jego stosunku do administracji, jako najbardziej odczuwalnego i uchwytnego czynnika tego Państwa, bo reprezentującego funkcję władzy.

Wzgląd powyższy zmusza do położenia szczególnego nacisku na dobre kształtowanie się stosunków między obywatelem a administracją, na stałe wyrabianie w nim przeświadczenia, że działalność administracji podyktowana jest jedynie i wyłącznie troską o interes publiczny, interes zbiorowości społecznej poruczony jej pieczy, nie zaś bezdusznym formalizmem, czy jakiemikolwiek względami ubocznemi.

Wyrobieniu tego poczucia mają służyć zarówno formy postępowania przy załatwianiu spraw administracyjnych, jak i treść rozstrzygnięć.

Formy postępowania.

II. W zakresie form postępowania władze muszą w stosunku do obywateli stosować wszelkie możliwe ulgi, unikając wszystkiego tego, co mogłoby być odczute jako uciążliwość nieuzasadniona interesem publicznym, a spowodowana jedynie czy to wygodą urzędu, czy też niedostatecznem liczeniem się urzędnika z trudnościami, które ma obywatel w spełnieniu stawianych mu żądań lub pozostawionych mu czynności, skoro ten sam skutek może być osiągnięty w sposób dla niego mniej uciążliwy.

Odstępowanie podań do władzy właściwej.

1) Dotyczy to przedewszystkiem kierowania podań wniesionych do władzy niewłaściwej. Przepis ust. 3 art. 2 post. admin. przewiduje tu dla władzy dwojaki sposób postępowania: a) albo skierować podanie do władzy właściwej, b) albo zwrócić je wnoszącemu ze wskazaniem tej władzy.

Wybierając jeden z tych sposobów władza zawsze powinna kierować się interesem wnoszącego. To też z reguły należy kierować podanie wprost do władzy właściwej, oszczędzając w ten sposób wnoszącemu zarówno zbędnych czynności, jak i dodatkowych kosztów, związanych z ewent. opłatami (pocztowemi, ponownemi stemplowemi i t. p.).

Zwrot podania wnoszącemu powinien być stosowany tylko wówczas, gdy to jest uzasadnione szczególnemi przepisami, lub leży w wyraźnym interesie wnoszącego podanie. Jako przykłady celowości zwrotu podania można przytoczyć wypadki wniesienia do władzy podania w sprawie należącej do właściwości sądów cywilnych, a wymagającej wytoczenia powództwa albo, — zgłoszenie się osobiste w urzędzie z podaniem, które powinno być złożone do innego urzędu.

Przyjmowanie podań do protokółu.

2) Przepis ust. 1 art. 15 post. admin. przewiduje możność zgłaszania w urzędzie podań ustnie do protokółu. Szerokie zastosowanie tego przepisu, zwłaszcza w stosunku do ludności wiejskiej, ma szczególne znaczenie u nas wobec znacznego odsetka obywateli niepiśmiennych względnie słabo piśmiennych. Dlatego należy ludności tej iść na rękę nietylko nie uchylając się, ale wprost proponując przyjęcie do protokółu podania zgłaszanego ustnie.

Ograniczenie wzywania osób do urzędu.

3) Dużą uciążliwość dla ludności, powodującą oderwanie od normalnych zajęć i stratę czasu, może stanowić wzywanie jej do urzędów celem złożenia wyjaśnień lub zeznań (art. 22 post. adm.) zwłaszcza, gdy miejsce zamieszkania wezwanego znajduje się dość daleko od siedziby urzędu. To też art. 32 post. admin. stanowi, że osobiste stawiennictwo osób interesowanych przed władza prowadzącą sprawę do dania wyjaśnień może być wymagane w wypadkach, gdy ze względu na wyjątkowo ważny interes publiczny władza uzna to za konieczne i tylko w granicach w tym artykule określonych.

Właściwe sposoby uzyskiwania wyjaśnień.

4) Dlatego z reguły należy korzystać w miarę okoliczności: a) bądź z okazyjnego przybycia osób do urzędu, b) bądź z pośrednictwa innej władzy miejscowo bardziej zbliżonej do wzywanego, c) bądź z wyjaśnień pisemnych — w stosunku do osób piśmiennych, d) bądź z wyjaśnień udzielonych drogą pośrednią, t. zn. przez pełnomocnika.

W przypadkach, gdy nie da się zastosować jednego z powyższych sposobów, należy z reguły dla ułatwienia stronie stawiennictwa wyznaczać na to pewien okres czasu, nie zaś ścisły dzień i godzinę.

Celem uniknięcia wzywania do urzędu należy stosować także przesłuchania przy sposobności wyjazdów służbowych poza siedzibę urzędów (art. 68 ust. 2 post. admin. i art. 71 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 19. I. 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz admin. ogólnej — (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86), uciekając się do tego sposobu zawsze, gdy chodzi o przesłuchanie większej ilości osób w danej miejscowości lub w sąsiednich.

Uprzednie udzielanie informacyj co do celu wezwania.

5) Żądając wyjaśnień, należy bezwzględnie uprzednio informować osobę wzywaną, w jakiej sprawie i w jakim charakterze wzywa się ją do tych wyjaśnień (art. 22 ust. 2 pkt. b) post. admin.), a to w tym celu, aby wykluczyć wszelkie nieporozumienia na tem tle i umożliwić wezwanemu przyniesienie posiadanych ewent. pism i dokumentów, dotyczących danej sprawy.

Racjonalne przeprowadzanie postępowania wyjaśniającego.

6) Postępowanie, wyjaśniające (art. 44 do 46 post. admin.) powinna cechować celowość, możliwa szybkość, prostota i zaoszczędzenie osobom interesowanym kosztów. Rozprawę ustną należy przeprowadzać w sposób racjonalny, t. zn. zapewniający znaczne przyśpieszenie i uproszczenie postępowania. Należy unikać wzywania na rozprawę ustną większej ilości osób, ograniczając się tylko do osób niewątpliwie dla sprawy niezbędnych, a stronom pozostawiając ewentualną możność sprowadzenia, gdyby uważały ich obecność dla siebie za niezbędną, dodatkowych świadków (art. 57 ust. 1 post. admin.), przyczem należy uprzedzić stronę, że takiego świadka sprowadzić może tylko własnem staraniem i na własny koszt.

Dotrzymywanie terminów przewidzianych w postępowaniu administracyjnem.

7) Przy załatwianiu spraw administracyjnych władze powinny ściśle stosować się do terminów nakazanych przepisami o post. admin., mając na względzie, że nieprzestrzeganie tych terminów nietylko świadczy o opieszałości urzędów, wywołując ujemne wrażenie co do funkcjonowania administracji, ale również przynosi nieraz znaczne szkody życiu, zwłaszcza gospodarczemu.

Potrzeba podawania powodów odmownego załatwienia.

8) Przy odmownem załatwieniu sprawy polecam z reguły podawać w decyzji krótkie i jasne uzasadnienie powodów odmowy zarówno pod względem prawnym jak i faktycznym. Ta reguła obowiązuje przy załatwianiu w I. instancji nietylko spraw, w których obowiązek faktycznego uzasadnienia wynika z ustawy, ale także spraw t. zw. swobodnego uznania.

Jedynie w przypadkach, gdy ważny interes państwowy przemawia przeciwko bliższemu, faktycznemu uzasadnieniu powodów odmowy, należy pominąć ich podawania, ograniczając się do uzasadnienia pod względem prawnym, podanego w sposób należycie zrozumiały dla strony.

Traktowanie zażaleń i podań zbiorowych.

9) Wszelkie zażalenia i przedstawienia ludności, w szczególności podania zbiorowe, zaopatrzone w liczne podpisy, a świadczące o dolegliwościach i uciążliwościach odczuwanych przez jakąś grupę społeczną, polecam poddawać szczegółowemu i wnikliwemu badaniu, chociażby nie dało się zaliczyć tych podań do kategorji środków prawnych i chociażby nasuwały one inne zastrzeżenia natury formalnej. Po zbadaniu należy poczynić kroki potrzebne do możliwego usunięcia braków formalnych, gdyby istota sprawy na to zasługiwała.

Treść załatwień.

III. Zasad celowości, szybkości, prostoty i zaoszczędzenia kosztów należy przestrzegać również w merytorycznych załatwieniach spraw administracyjnych, unikając zbędnego formalizmu w załatwieniu, o ile konieczność formalnego traktowania bądź nie wynika wprost z przepisów ustawy, bądź nie jest podyktowana interesem stron względnie interesem publicznym.

Treść rozstrzygnięć musi cechować jak najżyczliwszy stosunek do potrzeb ludności i głęboko zrozumiany interes publiczny. Stosując ustawy, należy kierować się istotnym sensem przepisów, t. zn. przewodnią myślą, która przyświecała ustawodawcy przy ich wydaniu, nie zaś ich sensem pozornym, który zdaje się nieraz wynikać z samego tylko brzmienia wyrazów, użytych w przepisie.

W sprawach t. zw. swobodnego uznania, w których ustawy udzielają władzom uprawnień nie wskazując jakiemi kryterjami mają się one kierować przy decydowaniu, należy kierować się przewodnią myślą przyświecającą wydaniu ustawy, z wykluczeniem nietylko wszelkiej dowolności i względów ubocznych ale także wszelkich innych względów, chociażby nawet podyktowanych interesem publicznym, jednak pozostających poza zakresem celów danej ustawy.

Wyjaśniając ustne powody odmownego załatwienia sprawy interesowanemu, który przybył do urzędu, należy uczynić to w sposób dostatecznie dla niego zrozumiały, aby przez błędne tłumaczenie sobie tych powodów nie nabrał on przeświadczenia, że postąpiono z nim niesłusznie, niesprawiedliwie lub dowolnie i w następstwie nie żywił nieuzasadnionego żalu do administracji i do Państwa, którego ekspozyturę administracja ta stanowi.

(—) **Wł. Raczkiewicz**
Minister.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. O. P. I. 1/4/2. Katowice, dnia 6 marca 1936 r.

W sprawie zasad postępowania władz przy załatwianiu spraw administracyjnych.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości i ścisłego przestrzegania postanowienia powyższego okólnika.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

39.

WOJEWODA ŚLĄSKI.

Nr. B. G. 1-6/2. Katowice, dnia 3. marca 1936 r.

Do
Dyrekcyj Państwowych szkół średnich ogólno-kształcących, Zakładów kształcenia nauczycieli, szkół średnich zawodowych, Kierowników szkół dokształcających wiejskich, oraz Inspektoratów szkolnych
w Województwie Śląskiem

w sprawie terminowego zwrotu list płatniczych.

Zdarzają się wypadki, że pokwitowane listy płatnicze z tytułu dokonanych zbiorowych wypłat uposażeń, kosztów podróży i t. p. giną w drodze z urzędów I. instancji (zakładów) do Urzędu Wojewódzkiego, względnie są zwracane Urzędowi Wojewódzkiemu ze znacznem opóźnieniem.

Sposób asygnowania należności zbiorowych uregulowany jest w §-fie 39 Przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów państwowych.

Celem dokładnego zaznajomienia się i ścisłego przestrzegania w przyszłości, podaje się poniżej brzmienie ważniejszych ustępów § 39 przepisów, z równoczesnem zwróceniem szczególnej uwagi na ustęp 8 i 9 tegoż §-u, które określają termin zwrotu list płatniczych względnie niewypłaconych należności:

§ 39.

ust. 4. Przy asygnowaniu należności zbiorowych na kierownika urzędu może on każdorazowo upoważnić do podjęcia gotówki podwładnego funkcjonarjusza. Upoważnienie takie prócz podpisu kierownika urzędu winno być zaopatrzone w odcisk pieczęci urzędowej;

ust. 5. Osobie objętej asygnatą (czekiem) zbiorową, a chwilowo nieobecnej, kierownik Urzędu przesyła należność na jej koszt za pośrednictwem poczty, względnie wypłaca należność osobie przez nią upoważnionej.

ust. 6. Jeżeli osoba chwilowo nieobecna spowodu wyjazdu służbowego zażąda przekazania jej należności do miejsca wykonywania czynności urzędowych, koszty przekazania ponosi Skarb.

ust. 8. Po dokonaniu wypłaty, a najpóźniej w ciągu 10 dni od terminu płatności uposażeń, listy płatnicze winny być zwrócone władzy asygnującej.

ust. 9. Kwoty ewentualnie niewypłacone należy wpłacić najpóźniej w terminie wyżej wskazanym do kasy urzędu skarbowego lub na konto czekowe w P. K. O. właściwego organu skarbowego. W deklaracji płatniczej względnie w blankiecie nadawczym P. K. O. należy podać szczegółowo tytuł wpłaty, nazwisko i imię funkcjonarjusza, którego niepodjęta należność dotyczy, numer listy płatniczej oraz miesiąc, za który lista została sporządzona.

ust. 10. Pokwitowanie kasowe względnie potwierdzenie wpłaty należy dołączyć do listy płatniczej.

Listy płatnicze należy przesyłać wspólnie z dzienną pocztą przesyłaną do Urzędu Wojewódzkiego. Celem uniknięcia ewentualnego zarzucenia list przy otwieraniu przesyłek w Urzędzie Wojewódzkim, należy listy płatnicze włożyć do osobnej koperty (okładki) adresowanej bezpośrednio do Wydziału Budżetowo-Gospodarczego.

Ponieważ Urząd Kontroli Państwowej już kilkakrotnie stwierdził brak list względnie spóźniony ich zwrot, zwracam uwagę PP. Starostów, Dyrektorów Policji, Naczelników-Kierowników Urzędów, Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów Zakładów, Dyrektorów Szkół, Komendantów Policji Wojew. Śl. na obowiązek ścisłego przestrzegania § 39 przepisów rachunkowo-kasowych, jak również na odpowiedzialność za ewentualne zagubienie list spowodu niewłaściwej wysyłki.

Wszelkie uchybienia w tym kierunku będę zmuszony wytykać na piśmie.

Wojewoda Śląski
w z.:
(—) **Dr. Saloni**
Wicewojewoda.

40.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. OP. I. 55/2. Katowice, dnia 2 marca 1936 r.

O pomocy w dziale wychowania fizycznego na terenie szkół.

Na podstawie pisma Dow. Okręgu Korpusu Nr. V. — Okręgowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego Nr. 256/203/wyszk. z dnia 25 lutego 1936 r., Urząd Wojewódzki Śląski podaje do wiadomości, że stosownie do zarządzenia Minist. Spraw Wojskowych — P. U. W. F. Nr. 256/62 WFS. z dnia 7. XII. 1935 r. Powiatowe i Miejskie Komendy P. W. oraz Komendanci Ośrodków W. F. otrzymali polecenie niesienia pomocy szkolnym i międzyszkolnym klubom sportowym, w formie umożliwiania im korzystania z urządzeń i sprzętu sportowego Ośrodków Wychowania Fizycznego i Komitetów W. F. i P. W.

Akcja pomocy nie dotyczy świadczeń natury finansowej.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

41.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. O. P. I-37/32. Katowice, dnia 27. II. 1936 r.

O duplikatach legitymacyj szkolnych.

Dyrekcje Okręgowe K. P. donoszą, że niektóre szkoły przy wydawaniu swoim wychowan-

kom — wzamian zagubionych lub skradzionych — nowych legitymacyj, uprawniających do korzystania z ulg kolejowych, zaopatrują je temi samemi numerami, jakie nosiły legitymacje poprzednie.

Wobec tego, że o każdej zagubionej lub skradzionej legitymacji szkolnej winno być umieszczone ogłoszenie w Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego — Dział Administracji Szkolnej — a ponadto D. O. K. P. podaje fakt zagubienia legitymacji do wiadomości służby wykonawczej zapomocą okólników, zdarzyć się mogą na tem tle nieporozumienia, pociągające przykre skutki dla danego podróżnego.

Celem usunięcia omyłek, przy kwestjonowaniu ważności legitymacji, konieczne jest, ażeby szkoły, wystawiające duplikaty legitymacyj szkolnych, zaopatrywały je innemi numerami niż te, jakie nosiły legitymacje zaginione lub skradzione, a więc następnemi wolnemi numerami ewidencji legitymacyj szkolnych.

Za Wojewodę:
(—) Mgr. M. Gajer,
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogóln.
Referendarz.

42.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Warszawa.

Nr. I. WF.-376/36. Dnia 13 lutego 1936 r.

Wycieczki szkolne przybywające do Wilna w celu złożenia hołdu Sercu Marszałka Piłsudskiego.

W związku z przewidywanem w b. r. przybyciem większej liczby wycieczek szkolnych do Wilna w celu złożenia hołdu Sercu Marszałka, Ministerstwo na prośbę Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego podaje do wiadomości, że wszystkie wycieczki szkolne, przybywające do Wilna, mogą być całkowicie obsłużone przez szkolne schronisko wycieczkowe w Wilnie, które na okres wzmożonego ruchu dysponować będzie 300 miejscami noclegowemi.

W celu więc zapewnienia wycieczkom, udającym się w r. b. do Wilna, odpowiednich warunków pomieszczenia i pobytu, należy przestrzegać następującego porządku:

1. Każda wycieczka szkolna powinna przynajmniej na miesiąc wcześniej przesłać pisemne zgłoszenie wycieczki pod adresem: **Szkolne schronisko wycieczkowe w Wilnie, ul. Dominikańska 3/5.**
2. W przesłanem zgłoszeniu należy wskazać termin projektowanego przyjazdu, liczbę osób, i płeć, oraz załączyć znaczek pocztowy na odpowiedź.
3. Żadna wycieczka nie powinna wyjechać do Wilna, dopóki nie otrzyma pisemnego potwierdzenia od zarządu schroniska, iż zgłoszenie jej zostało przyjęte i noclegi na dany termin są zapewnione.

Naczelnik Wydziału.
(—) J. Błoński.

43.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. O. P. II. Katowice, dnia 9. marca 1936 r.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Ośw. Publicznego w Katowicach rozpisuje

KONKURS

na stanowisko

kierownika 3-kl. publicznej szkoły powszechnej w **Kobyli** w powiecie rybnickim (mieszkanie w budynku szkolnym),

kierownika 7-kl. publicznej szkoły powszechnej w **Bykowinie,** w powiecie katowickim,

kierownika 3-kl. publicznej szkoły powszechnej w **Krostoszowicach** w pow. rybnickim (mieszkanie w budynku szkolnym).

Podania należycie poparte dokumentami należy wnosić drogą służbową do Urzędu Wojewódzkiego — Wydziału Oświecenia Publicznego w terminie 8-tygodniowym od daty niniejszego numeru Gazety Urzędowej Wojew. Śląskiego.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

44.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. O. P. III. 147/a/5. Katowice, dnia 29 II. 1936 r.

Do
Inspektoratów Szkolnych
Województwa Śląskiego.

W sprawie konkursu na studja w Państwowym Instytucie Nauczycielskim w Warszawie.

Niniejszem ogłasza się konkurs na urlopy dla kandydatów na I-szy rok studjów w Państwowym Instytucie Nauczycielskim w Warszawie w roku szkolnym 1936/37:

1. O przyjęcie mogą się ubiegać kierownicy (czki) i stali (łe) nauczyciele (ki) publicznych szkół powszechnych, szkół ćwiczeń przy seminarjach nauczycielskich i szkół specjalnych, którzy (re) najpóźniej w r. 1933 ukończyli (ły) Wyższy Kurs Nauczycielski lub analogiczne studja.

2. Przy przyjmowaniu będą przedewszystkiem uwzględniane osoby, które wykazały szczególne zainteresowania i uzdolnienia pedagogiczne oraz zamiłowanie do pracy o charakterze społecz-

nym na terenie szkoły (zrozumienie wpływu czynników socjologicznych w poznaniu dziecka, współpraca szkoły z domem i t. d.).

3. Podania o przyjęcie na 1-szy rok studjów w Instytucie Nauczycielskim należy wnosić drogą służbową do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w terminie do dnia 1 kwietnia 1936 r. i zaopatrzyć w następujące załączniki:

a) dokładny życiorys, własnoręcznie napisany z wyszczególnieniem przebiegu dotychczasowych studjów i praktyki nauczycielskiej. W życiorysie należy pomieścić szczegółowe sprawozdanie z dotychczasowej pracy wychowawczej, dydaktycznej i społecznej. Do życiorysu należy dołączyć referat na temat dokonanych przez petenta spostrzeżeń z życia dzieci na podstawie dotychczasowej praktyki,
b) świadectwa szkolne i egzaminacyjne oraz inne dowody dokonanych prac i odbytych studjów, np. zaświadczenia z udziału w kursach wakacyjnych (w oryginałach),
c) odpis wykazu stanu służby,
d) wykaz przerobionej lektury,
e) deklarację, według załączonego wzoru,
f) 2 nienaklejone fotografje z własnoręcznym czytelnym podpisem.

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy ponadto wyciąg z wykazu kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinję o kandydacie.

4. O ostatecznem przyjęciu do Instytutu rozstrzygnie kollokwjum wstępne w Instytucie (Al. Ujazdowskie 20) po zakończeniu roku szkolnego. O terminie — kandydaci dopuszczeni do kollokwium będą zawiadomieni.

5. Wymagania przy egzaminie wstępnym (kollokwjum) oraz warunki przyjęcia podane zostały w komunikacie Dyrekcji Państwowego Instytutu Nauczycielskiego (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 216 z dnia 31. XII. 1935 r.)

Reflektujący na przyjęcie do Instytutu obowiązani są z temi wymaganiami dokładnie się zaznajomić i według nich się przygotować.

6. Kandydaci dopuszczeni do egzaminu wstępnego poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan zdrowia umożliwia im studja.

7. Nauczyciele, przyjęci do Instytutu otrzymają urlop płatny, względnie płatny za zwrotem kosztów zastępstwa bez rozłożenia na raty, lub bezpłatny na pierwszy rok studjów, t. j. na rok szkolny 1936/37 na warunkach określonych w deklaracji. Zależnie od wyników pracy w pierwszym roku studjów urlop zostanie przedłużony na następny rok szkolny.

Podania zainteresowanych nauczycieli, zaopatrzone w odpowiednie dokumenty, należy przedstawić, po skontrolowaniu wymaganych konkursem załączników, do Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, Wydziału Oświecenia Publicznego w terminie **do dnia 12. kwietnia 1936 r.**

Inspektoraty Szkolne sporządzą wykaz podań kandydatów z następującemi rubrykami:

1) Nazwisko i imię,
2) wiek, wyznanie, stan cywilny,
3) stanowisko służbowe i miejsce pracy,
4) ilość lat pracy,
5) kwalifikacje,
6) znajomość języka obcego i jakiego,
7) krótki wyciąg z ogólnej opinji o pracy,
8) udział w pracach niepodległościowych, w pracy społecznej, stosunek do obowiązkowej służby wojskowej.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

45.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydz. Ośw. Publ.
Nr. O. P. III. 147/c/6. Katowice, dnia 29. II. 1936 r.

Do
Inspektoratów Szkolnych
Województwa Śląskiego.

W sprawie konkursu na studja w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie.

Niniejszem ogłasza się konkurs na studja w Instytucie Pedagogiki Specjalnej, przygotowującym nauczycieli do pracy w szkołach specjalnych dla dzieci anormalnych: głuchoniemych, niewidomych, umysłowo upośledzonych i moralnie zaniedbanych. W roku szk. 1936/37 przewiduje się uruchomienie 3 działów studjów, a mianowicie: działu głuchoniemych, moralnie zaniedbanych i upośledzonych umysłowo. O przyjęcie do Instytutu mogą się ubiegać u s t a l e n i nauczyciele publicznych szkół powszechnych, posiadający:

1) pełne kwalifikacje nauczycielskie,
2) najwyżej 35 lat życia,
3) dobrą opinję o pracy.

Kandydaci po ukończeniu kursu będą obowiązani do pracy nauczycielskiej w szkołach specjalnych lub normalnych, wskazanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. przynajmniej w ciągu trzech lat. Nauczyciele, korzystający z płatnego urlopu dla studjów, którzy po ukończeniu studjów nie wywiążą się z własnej winy z przyjętego obowiązku 3-letniej pracy w szkołach specjalnych, będą obowiązani do zwrotu rocznego uposażenia.

Pierwszeństwo w przyjęciu na studja w Instytucie mają nauczyciele, posiadający znajomość jednego z obcych języków oraz ci, którzy odbyli praktykę w szkołach specjalnych.

Podania do Ministerstwa W. R. i O. P. o przyjęcie do Instytutu należy wnosić w drodze służbowej najpóźniej do dnia 1-go kwietnia r. b. dołączając do nich:

1) własnoręczny opis życia i pracy dotychczasowej,
2) metrykę urodzenia,
3) dokumenty, stwierdzające czas i rodzaj pracy oraz opinję o pracy,
4) świadectwa odbytych studjów w oryginałach,
5) dwie nienaklejone fotografje (wzór urzędowy) z własnoręcznym, czytelnym podpisem,
6) deklarację, zobowiązującą do 3-letniej pracy w szkole, wskazanej przez władze szkolne.

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy wyciąg z wykazu stanu służby i kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinję o kandydacie.

O ostatecznem przyjęciu do Instytutu decydować będzie kollokwjum, które odbędzie się dnia 20. czerwca r. b. (godz. 8 rano) w Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (Al. 3-Maja 18), polegające na pracy piśmiennej i zreferowaniu przez kandydata jednej ze wskazanych poniżej książek (stosownie do wyboru przez kandydata):

1) Baley S. — Zarys psychologji w związku z rozwojem psychiki dziecka. Książnica-Atlas (b. d.) 424 str.
2) Hessen S. — Podstawy Pedagogiki. Nasza Księgarnia 1931, 428 str.
3) Devey J. — Szkoła a dziecko, Warszawa, Książnica-Atlas.
4) Devey J. — Moje pedagogiczne credo, Warszawa, Książnica-Atlas (b. d.).
5) Jotejko J. — Jedność szkolnictwa ze stanowiska psychologji i potrzeb społecznych, Warszawa, Nasza Księgarnia 1929.

Jednocześnie przy kollokwjum tem kandydaci będą obowiązani wykazać się znajomością anatomii i fizjologji człowieka w zakresie podręcznika J. Sosnowskiego.

Kandydaci, dopuszczeni do egzaminu wstępnego, poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan ich zdrowia pozwoli im na studja. Kandydaci, których egzamin wypadnie pomyślnie, będą przyjęci do Instytutu, o czem nastąpi osobne zawiadomienie.

Wobec ograniczenia liczby urlopów płatnych na studja kandydaci zechcą zaznaczyć w podaniach, czy reflektują na otrzymanie na studja urlopu za zwrotem kosztów zastępstwa bez rozłożenia na raty.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. T. Kupczyński**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

46.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. OP. I. 50/32. Katowice, dnia 6 marca 1936 r.

O Międzynarodowych Targach Poznańskich.

Ze względu na spodziewany znaczny wzrost frekwencji zwiedzających Targi jak również celem umożliwienia wystawcom swobodnego załatwiania transakcyj, Zarząd Miejski w Poznaniu unormował zwiedzanie Targów przez wycieczki szkolne i młodzież szkolną następująco:

1) uczniowie od lat 14 będą mogli zwiedzać Targi tylko w towarzystwie osób starszych i za normalną opłatą,
2) dla wycieczek szkolnych złożonych tylko z uczniów szkół średnich i zawodowych wyznaczony jest wyłącznie 1 dzień, t. j. piątek, dnia 1go maja 1936 r. za ulgową cenę 50 gr. od osoby,
3) dla wycieczek szkół powszechnych wstęp na Targi jest wogóle wzbroniony.

Wycieczki udające się na Targi Poznańskie wykupywać będą bilety tylko **w głównej kasie Targów, ulica M. Focha 18, naprzeciw Dworca.** Wystarczy więc, by kierownik wycieczki po przybyciu do Poznania zgłosił się do kasy z odpowiedniem zaświadczeniem swej Dyrekcji o ilości uczestników, gdzie po uiszczeniu wstępnego zaraz otrzyma przypadającą ilość biletów wstępu. Komunikując o powyższem, Urząd Wojewódzki przestrzega przed urzadzaniem wycieczek w innych dniach, gdyż wycieczki szkolne zwiedzać będą mogły Targi Poznańskie **tyko w dniu 1-go maja 1936 r.,** a Dyrekcja Targów żadnych wyjątków w tym względzie czynić nie będzie.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

47.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. OP. I. 79/5. Katowice, dnia 10 marca 1936 r.

KOMUNIKAT
o kolonji letniej w Jastarni.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego organizuje kolonje w Jastarni-Borze, która trwać będzie od 25 czerwca do 23 lipca, dla chłopców i od 24 lipca do 22 sierpnia br. dla dziewcząt. Przyjęta może być młodzież od 9 do 15 lat, której lekarze zalecą pobyt nad morzem. Opłata za pobyt na kolonji, opiekę lekarską i wychowawczą wynosi 100,— i 5,— zł tytułem wpisowego.

Uczestnicy kolonji dojeżdżają na własny koszt. Zgłoszenia na kolonję przyjmuje Kuratorjum (Referat Higjeny). Celem zapisania dziecka na kolonje należy przesłać świadectwo lekarskie i deklarację **według załączonego wzoru** przez Dyrekcję Szkoły, która zaopinjuje podanie oraz przekazać na konto P. K. O. Nr. 204.530 wpisowe w kwocie 5,— zł.

Opłaty można uskuteczniać ratami miesięcznemi, aby uniknąć trudności przy wpłacaniu całkowitej opłaty przed sezonem kolonji.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Mieczysław Gajer**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogóln.
Referendarz.

Odcinek Nr. 2. I. strona Załącznik do Nr. OP I. 79/5

Zgłaszam niniejszem syna — córkę (niepotrzebne skreślić) mego (moją) ....
(imię i nazwisko)

.... zamieszkałego ....
(adres rodziców)

ucz. kl............... szkoły.. na kolonję leczniczą w..........................

.... przyjmując do wiadomości warunki kolonji, (prosząc o ulgę w kwocie ....).

.... dn. .... 193..... r.

....
(podpis)

Adnotacje Kur. Okr. Szk. Pozn.	Wpłata I rata	II r.	III r.	IV r.	V r.	VI r.	VII r.	Uwagi
Przyjęty..............................								
Uwiadomiono								

II. strona

Opinja Dyrekcji Szkoły:

Opinja lekarza:

48.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. OP. I. 23/4. Katowice, dnia 5 marca 1935 r.

W sprawie kursu wiedzy o sprawach morskich i o morzu polskiem.

Kolegjum Miedzynarodowych Wykładów Akademickich im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w Gdyni urządza w czasie od 12 lipca do 31 lipca br. kurs wiedzy o sprawach morskich i o morzu polskiem.

Wykłady, dostępne dla urzędników państwowych i samorządowych, nauczycielstwa, oficerów, młodzieży akademickiej i innych osób interesujących się zagadnieniami morskiemi, odbywać się będą w gmachu Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni.

Opłata za cały kurs wynosi 20,— zł.

Uczestnicy wykładów otrzymają świadectwa uczęszczania.

Zgłoszenia, z podaniem czy zgłaszający posiada zniżkę kolejową (o ile jej nie posiada, to otrzyma ją z Kolegjum) i czy życzy sobie zarezerwowania pomieszczenia wraz z utrzymaniem w cenie 5,— zł dziennie w gmachu Państwowej Szkoły Morskiej, należy nadsyłać pod adresem Kierowniczki Biura Kolegjum p. Janiny Klemańskiej, Warszawa, ul. Wspólna 54, m. 3, dokąd zwracać się należy również o nadesłanie prospektów.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Mieczysław Gajer**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogóln.
Referendarz.

49.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. O. P. I-41/9. Katowice, dnia 12. II. 1936 r.

O fonetycznej poradni leczniczej.

W związku z komunikatem z dnia 13 grudnia 1934 r. Nr. O. P. I. 39/19, ogłoszonym w Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego — Dział Administracji Szkolnej Nr. 41/12 z 20 grudnia 1934 r. poz. 177 — Urząd Wojewódzki Śląski zawiadamia, że fonetyczna poradnia lekarska dla młodzieży szkolnej otwarta jest w każdą sobotę w godzinach od 15—17.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Mieczysław Gajer**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogólnego.
Referendarz.

50.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. OP. I-40/8. Katowice, dnia 13 marca 1936 r.

KOMUNIKAT
o filmie p. t. „Pan Twardowski".

Urząd Wojewódzki podaje do wiadomości, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleca uwadze film p. t. „Pan Twardowski", uznany przez Komisję Oceny Filmów za „dozwolony dla dzieci i młodzieży", oraz za „artystyczny". Film ten nadaje się szczególnie dla starszych roczników szkół powszechnych oraz dla młodzieży szkół średnich.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Gajer,**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogólnego.
Referendarz.

51.

KOMUNIKAT
o wymaganiach przy egzaminie wstępnym na studja w Państwowym Instytucie Nauczycielskim.

Dla osób chcących przygotować się do egzaminu na studja w Państwowym Instytucie Nauczycielskim podaje Dyrekcja następujące informacje — niezależnie od późniejszego ogłoszenia konkursu na urlopy dla osób starających się o przyjęcie do Instytutu.

1) O przyjęcie do Instytutu mogą ubiegać się kierownicy (czki), nauczyciele (lki) stali publicznych szkół powszechnych, szkół ćwiczeń, szkół specjalnych z ukończonym najpóźniej w r. 1933 Wyższym Kursem Nauczycielskim lub innemi analogicznemi studjami, mający dodatnią ocenę pracy zawodowej i wykazujący szczególne uzdolnienie i zamiłowanie pedagogiczne oraz społeczne w pracy szkolnej. Przeprowadzone obserwacje względnie badania nad dziećmi z zakresu swych specjalnych zainteresowań, ujęte w sprawozdanie należy załączyć do podania o przyjęcie.

2) Kandydaci powinni posiadać znajomość jednego z języków obcych (francuski, niemiecki, angielski) w stopniu umożliwiającym korzystanie z literatury naukowej w danym języku. Należy posiadaną znajomość pogłębiać przez czytanie łatwiejszej lektury.

3) Przy kollokwium wstępnym wymagana będzie znajomość ustawy o ustroju szkolnictwa z 11 marca 1932 r., statutu szkoły powszechnej i programów szkół III stop. oraz orjentowanie się w dozwolonych dla szkół powszechnych podręcznikach szkolnych i księgozbiorze do lektury działy szkolnej.

4) Z lektury psychologiczno - pedagogicznej należy przypomnieć sobie przerobione względnie wymagane z tego zakresu książki na Wyższym Kursie Nauczycielskim, a w szczególności powtórzyć:

1) J. Wł. Dawid — Inteligencja, wola i zdolność do pracy.

2) Karpowicz — Wybór pism (wybrać szczególnie interesujące dla siebie zagadnienia).

3) Nawroczyński — Swoboda i przymus w wychowaniu.

4) Dewey — Moje pedagogiczne credo — Szkoła i społeczeństwo. Szkoła i dziecko.

5) Green — Psychoanaliza w szkole oraz Marzenia na jawie.

6) Piaget — Mowa i myślenie u dziecka oraz Jak sobie dziecko świat przedstawia.

7) Znaniecki — Socjologja wychowania (przynajmniej t. I).

8) Bystroń — Szkoła jako zjawisko społeczne.

Z innych książek zaleca się:

Hessen — Podstawy pedagogiki.

St .Baley — Zarys psychologji w związku z rozwojem psychiki dziecka (szczególnie pomocna do powtórzenia psychologji).

B. Suchodolski — Kultura i osobowość (przynajmniej rozdz. Etyka i wychowanie).

M e t o d a p r a c y: W przepracowaniu wymienionej lektury nie chodzi o zapamiętanie całości książki jednej, czy drugiej, lecz syntetyczne ujęcie opracowanego przez autora pewnego zagadnienia i umiejętność przedstawienia go na kollokwium. Można również wybrać pewne problemy — ważne w życiu i pracy szkolnej — i opracować je na podstawie dobranej literatury różnych autorów.

W związku z powtórzeniem psychologji należy również przypomnieć sobie wiadomości z nauki o człowieku i higjeny na podstawie podręcznika Sosnkowskiego, Wyhowskiego ewentualnie Kopczyńskiego „Krótki podręcznik higjeny szkolnej“ lub innego, który kandydat posiada.

Przygotowanie w całości winno wykazać orjentowanie się we współczesnych kierunkach pedagogicznych oraz umiejętność opracowania wybranych zagadnień.

Przy wyborze metody przygotowania się przez przestudjowanie wybranych książek — obowiązuje przynajmniej 2 z podanych wyżej, przy wyborze metody przestudjowania problemów — obowiązuje znajomość 2 do 3-ch zagadnień opracowanych na podstawie szerszej literatury. (Nr. II S—6983/35).

52.

O WYDAWNICTWACH.

Wydawnictwa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Lwów, ul. Ossolińskich 11 — Tel. 238-59.

Włodzimierz Jarosz: Historja dla VII klasy szkół powszechnych. Podręcznik dostosowany do najnowszego programu nauczania i zatwierdzony do użytku szkolnego przez Ministerstwo W. R. i O. P. Stron 148. Rycin 49+ 1 mapa. Cena zł. 1.10.

W układaniu podręcznika autor trzymał się ściśle obowiązującego programu. Książka omawia więc znaczenie organizacji państwowej, ustrój państwa polskiego, obowiązki i prawa obywateli a także świadczenia państwa. Zgodnie z programem autor odstąpił od dotychczasowej metody podawania materjału nauczania w szeregu barwnych obrazów z życia, zachował jednak dawną żywość i plastyczność stylu, dzięki czemu trudne i suche niekiedy tematy nabierają wyrazu i budzą prawdziwe zainteresowanie.

Zrozumienie i poznanie pewnych zagadnień pogłębią ilustracje (ogółem 49 + 1 mapa). Zastosowano tu metodę obrazu graficznego, plastycznie przedstawiającego tak zagadnienie ustrojowo-organizacyjne, jak też materjał liczbowy, nie przemawiający w tym wieku i na tym poziomie bezpośrednio do ucznia. Nadto materjał ilustrujący zawiera obrazy życia zbiorowego, dorobku społecznego, urządzeń politycznych, wreszcie wzory dokumentów.

Stanisław Nowaczyk: Przewodnik metodyczny do „Historji dla VII. klasy szkół powszechnych“ Włodzimierza Jarosza. Stron 66. Cena zł. 0.90.

Przewodnik ten wskazuje w sposób niezwykle wnikliwy metodą korzystania z wymienionego w tytule podręcznika. Twórcza inicjatywa nauczyciela zupełnie nie jest skrępowana, gdyż podręcznik nie podaje gotowych schematów lekcyj, a tylko umiejętnie ugrupowane uwagi, mające ułatwić nauczycielowi przygotowanie się do lekcyj, zależnie od materjału uczniowskiego, danego środowiska, postulatów korelacji itp.

Stosunkowo obszerna, sto kilkanaście pozycyj licząca bibljografja, podaje literaturę pomocniczą dla nauczyciela oraz lekturę uzupełniającą dla młodzieży.

Piętnasty rocznik czasopisma „Przyroda i Technika“.

W roku bieżącym czasopismo popularno - naukowe „Przyroda i Technika“ rozpoczyna piętnasty rok swego istnienia. Równocześnie objętość zeszytu wzrosła o jeden arkusz, co rocznie daje 160 stron druku.

Z pośród artykułów biologicznych wybija się specjalnie jeden, pióra Dr. B. Śliżyńskiego, p. t. **Widzimy atomy życia“.** Wiadomem jest, iż cechy dziedziczne przechodzą z pokolenia na pokolenie za pośrednictwem genów, drobnych cząsteczek, zawierających niejako w zawiązku dane cechy, a więc: barwę, wysokość wzrostu i t. p. Przyzwyczailiśmy się oddawna do tego oderwanego nieco pojęcia, traktując je dosyć nawet abstrakcyjnie. Tymczasem ostatnia doba przynosi nam

niezwykle ciekawe odkrycia. Oto genetycy amerykańscy potrafili nam unaocznić te właśnie drobniutkie twory, które w istocie swej są potęgami, gdyż decydują o takim czy innem kształtowaniu się nowych istot.

W tymże numerze czytamy: o auksynach, czyli ciałach, regulujących wzrost roślin, o motoryzacji pociągów, o najnowszych zdobyczach w dziedzinie telewizji i t. d., i t. d. W sumie zeszyt ten zawiera 6 artykułów oryginalnych, liczne notatki zgrupowane w 6-u działach, kalendarzyk astronomiczny z mapką nieba, przebieg pogody z ubiegłego miesiąca, bogatą bibliografję książek i czasopism oraz kącik rozrywek umysłowych. Strona graficzna staranna, wzbogacona 33-ma rycinami.

F. W. Foerster: WYCHOWANIE OBYWATELSKIE. Tłum. dr. J. Mirski. Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa. 1935. Str. 320. Zł. 7,—.

Dzieło Foerstera zjawia się obecnie w drugiem wydaniu polskiem. Pierwsze zostało już dawno wyczerpane w handlu księgarskim. Potrzeba nowego wydania była tem większa, że od tego czasu wyszło nowe, znacznie rozszerzone wydanie oryginalne. Dzieło Foerstera, jak wszelkie dzieła o treści wychowawczo-moralnej, opiera się na określonym systemie wartości. System ten u Foerstera ma charakter chrześcijański. Nie dziw, że gdziekolwiek etyka chrześcijańska została w sposób mniej lub więcej jawny zarzucona, tam i poglądy Foerstera uznano za „nieaktualne", czy nawet za wręcz wrogie i zasługujące na potępienie. Gdzie jednak zasady tej etyki chrześcijańskiej nie uległy zachwianiu, tam i dzieło Foerstera zachowało swą wartość aktualną i zarazem klasyczną, dzięki wszechstronności ujęcia połączonej z prostotą i jasnością wykładu,

Dzieło Foerstera ukazuje się w przekładzie znanego pisarza, pedagoga i tłumacza Dra Mirskiego, który przekład swój zaopatrzył również w nader wnikliwe uwagi wstępne.

Michał Tarnowski: CELJON WYSPA RAJSKA. Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 157. Zł. 3.60.

Nakładem Książnicy-Atlas wyszła z druku książka p. t. „Celjon, wyspa rajska", (druga część dziennika z podróży na Celjon M. Tarnowskiego; pierwsza część „Zamarłe stolice Celjonu".).

W jakim zakresie można wykorzystać „Przyrodę i Technikę" w lekturze ucznia i przygotowaniu nauczyciela przy nauce geografji, fizyki i chemji.

Opracowali — C. W. Nowicki i J. Pinowska. Nakł. Książnica-Atlas. Lwów. 1936.

W Poradniku Ministerjalnym*) opublikowano referat prof. Nowickiego, przygotowany dla Ogniska metodycznego biologicznego w Krakowie, będący analizą dokładną treści 14-tu dotychczasowych roczników czasopisma popularno-naukowego „Przyroda i Technika" — z punktu widzenia potrzeb nauczyciela i ucznia przy nauce botaniki i zoologji.

Podobny referat, odnoszący się do nauczania **geografji, chemji i fizyki,** został opracowany dla 14-u roczników tego pisma, przez prof. Pinowską dla fizyki i chemji i prof. Nowickiego dla geografji.

Autorowie zadali sobie trud posegregowania wszystkich artykułów i notatek na tematy fizyczne, chemiczne i geograficzne, i ujęcia ich w pewne działy, odpowiadające zgrupowaniu danych zagadnień w toku nauczania szkolnego.

Nauczyciel posiadając taki skorowidz, a w bibljotece szkolnej poprzednie roczniki „Przyrody i Techniki", ma ułatwione zadanie, jeśli chodzi **o ożywienie lekcji** wyświetlaniem odpowiednich rycin lub lekturą ciekawszego opisu zjawiska przyrodniczego, czy też opisu pięknego krajobrazu swojskiego, czy egzotycznego lub tem podobne. Tę samą usługę odda mu opracowanie przy organizowaniu pracy samodzielnej na lekcji i przy polecaniu lektury domowej lub materjału do referatu, na kółko szkolne. Specjalny dział artykułów ,utrzymywanych na wyższym poziomie, przyczynić się może do uzupełnienia wiadomości samego nauczyciela w zakresie najnowszych postępów i zdobyczy wiedzy.

Ukazał się pierwszy zeszyt tomu IV zarysu encyklopedycznego **„Świat i Życie"** (nakł. Książnicy-Atlas).

W zeszycie tym znajdujemy **artykuł p. t.** „Pieniądz" (T. Sławiński). Autor tego artykułu porusza w nim w sposób popularny i zajmujący podstawowe zagadnienia z dziedziny gospodarki pieniężnej (organizacja banków emisyjnych, sprawa systemów pokrycia pieniądza papierowego, polityka banków emisyjnych, bilans płatniczy itd., itd.). „Poczta" St. Głódkowskiego uwzględnia wprawdzie pewien materjał historyczny i pokrótce charakteryzuje najważniejsze etapy historji poczty w całym świecie, nacisk jednak specjalny kładzie na organizację, zadania i metody pracy poczty współczesnej, szeroko uwzględniając pocztę polską. „Policja" prof. Hilarowicza jest nietylko treściwem pouczeniem o istocie i organizacji naszej policji państwowej, ale i dobrą nauką obywatelskiego ustosunkowania się do niej.

Obok tych artykułów nawskroś współczesnych nie brak w „Świecie i Życiu" i artykułów historycznych. „Persja" doc. dr. Stefana Przeworskiego reprezentuje historję starożytną, „Piastowie" prof. dr. Stanisława Arnolda dają plastyczny, syntetyczny obraz początków naszej państwowości, wreszcie „Pismo" doc. dr. Amelji Hertzówny wprowadza w zawiły proces powstania pisma. Dobry artykuł przyrodniczy („Pęd i korzeń" dr. Januarego Kołodziejczyka), parę artykułów z zakresu estetyki („Pieśń" dr. Melanji Łobaczewskiej i bardzo pobudzający, żywy i barwny artykuł doc. dr. Stanisława Ossowskiego) doskonale uzupełniają **całość.**

Na specjalną uwagę zasługuje wreszcie artykuł majora M. B. Lepeckiego jednego z najbliższych współpracowników Marszałka Piłsudskiego p. t. "Piłsudski Józef". Artykuł ten, napisany przez człowieka, który Marszałka znał osobiście, który z nim współpracował, z nim rozmawiał i podróżował, — daje sylwetkę Mar-

*) Poradnik w sprawach nauczania i wychowania, oraz administracji w szkołach ogólnokształcących (nauki biologiczne) Rok VI. zesz. 2/14).

szalka ogromnie bliską i serdeczną, podkreśla przytem trafnie tę rolę, jaką Marszałek odgrywał zarówno w historji Polski w niewoli, jak i Polski niepodległej.

Piękne ilustracje w tekście i na tablicach siatkowych, dobry papier — całość bez zarzutu.

Książki i czasopisma nadesłane do Redakcji.

Chowanna — miesięcznik Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, poświęcony współczesnym prądom w wychowaniu i nauczaniu. Zeszyt 1 styczeń 1936 r. Prenumerata roczna 5 zł. Nr. pojed. 1 zł. Red. Katowice, ul. Krasińskiego 3.

Treść: Dr. Stefan K. Pieńkowski: Dziedziczność i środowisko ze stanowiska lekarskiego. Władysław Rowiński: Psychoanaliza z punktu widzenia psychologji i pedagogiki. Joachim Metallmann: Osobowość i cywilizacja. Recenzje i sprawozdania. Współczesny ruch pedagogiczny.

Praca szkolna — miesięcznik Wydziału Pedagogicznego Związku Nauczycielstwa Polskiego, poświęcony praktyce wychowania i nauczania w szkole powszechnej. Nr. 5 styczeń 1936 r. Red. Warszawa, ul. Smulikowskiego 1. Prenumerata roczna 8 zł., dla członków Z. N. P. — 4 zł.

Treść: S. Hessen: Metoda globalna czy globalna nauka czytania. J. Kulpa: Demokratyzacja społeczeństwa przez szkołę. A. Gotard: Kilka uwag na temat nauczania gramatyki w szkole powszechnej. St. Menzlowa: Jak traktuję zagadnienie czytelnictwa w kl. V. St. Rz.: Jak stworzyć powiatową bibljotekę nauczycielską. Sprawozdania. Polska praca pedagogiczna. Kierownik szkoły w nowej roli.

Przegląd Pedagogiczny — Organ T. N. S. W. Nr. 1 i 2, styczeń 1936 r. Red. Warszawa, ul. Bracka 18.

Moje Pisemko — tygodnik ilustrowany dla dzieci pod redakcją Marji Buyno-Arctowej. Redakcja: Warszawa, ul. Br. Pierackiego 14. Administracja Nowy Świat 35. Prenumerata: rocznie 12 zł, półrocznie 6 zł, miesięcznie zł 1,20, dla szkół i przedszkoli specjalny rabat 10% przy prenumeracie do 5 egz. — 20% ponad 5 egz. — 30% ponad 15 egz.

Młody Polak — dwutygodnik ilustrowany dla młodzieży. Red. Rybnik. Prenumerata: rocznie 4 zł, półrocznie 2 zł. Przy prenumeracie kilku egzempl. rabat.

Redakcja: Katowice — Urząd Wojewódzki Śląski ul. Jagiellońska I p. pokój 326. — Tel. 106.
Administracja: II. p. pokój 538. — Tel. 178. — Konto P. K .O. Nr. 304.121.

Tłoczono w Drukarni Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach